

GODIŠNJA JAVNA OBJAVA UNION BANKA D.D. SARAJEVO

31.12.2021. | Sarajevo, maj 2022.

 UNIONBANKA

Jedina. Odgovorna. Pouzdana.

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Sadržaj objavljenih podataka i informacija.....	4
I Poslovno ime i sjedište.....	4
II Podaci i informacije o vlasničkoj strukturi i članovima nadzornog odbora i uprave banke Banka...5	
III Podaci i informacije o politici naknada	9
IV Informacije o obuhvatu primjene regulatornih na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi	13
V Podaci i informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje rizicima banke 14	
VI Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital.....	31
VII Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala	36
VIII Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala.....	46
IX Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge.....	46
X Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve.....	47
XI Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke	57
XII Podaci i informacije koje se odnose na kamatni rizik u bankarskoj knjizi	58
XIII Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP	60
XIV Podaci i informacije koje se odnose na neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu	66
XV Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolateral.....	67

1. Uvod

Postupajući u skladu sa odredbama Zakona o bankama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 27/17) i Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 39/21), Union banka d.d. Sarajevo javno objavljuje podatke i informacije sa stanjem na finansijski datum 31.12.2021. godine putem internet stranice Banke: www.unionbank.ba. Banka je dužna da osigura redovno, a najmanje jednom godišnje, tačno, adekvatno i pravovremeno objavljivanje podataka i informacija o Banci. U nastavku se daje pregled podataka i informacije na izvještajni datum 31.12.2021. godine.

Izvještaj je usvojen na sjednici Uprave Banke broj UB-1/3-5831-9/22, dana 05.05.2022. godine i na sjednici Nadzornog odbora Banke broj NO-1/2-6800-2/22, dana 26.05.2022. godine.

2. Sadržaj objavljenih podataka i informacija

I Poslovno ime i sjedište

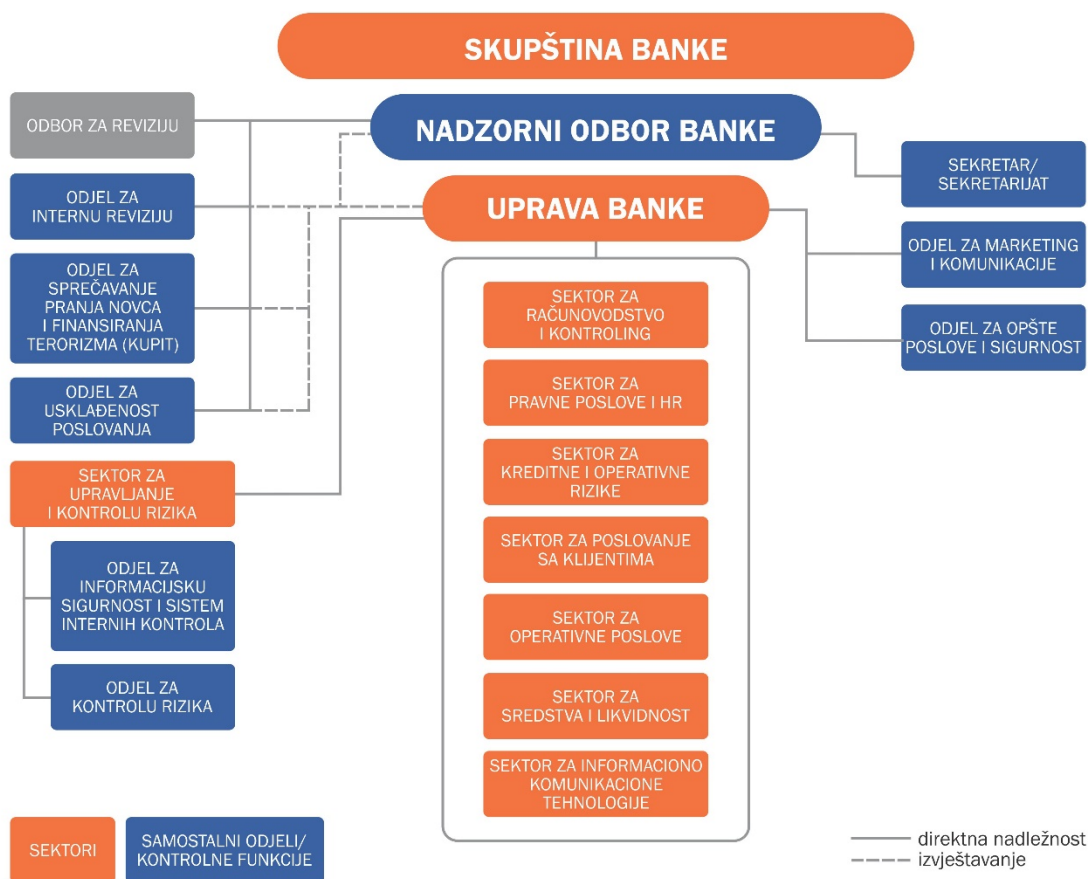
Kao samostalna finansijska organizacija, Banka posluje od 1990. godine pod nazivom Jugobanka Jubbanka d.d. Sarajevo, a u decembru 1992. godine mijenja se naziv u Union banka d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Banka).

Sjedište Banke je u Sarajevu, Hamdije Kreševljakovića br. 19.

U okviru djelatnosti Banke, organizovanje i obavljanje djelatnosti vrši se u sjedištu Banke i organizacionim dijelovima.

Banka na dan 31.12.2021. godine nema osnovano Predstavništvo.

1. Shema Makroorganizacije

2. Shema organizacionih dijelova Banke

II Podaci i informacije o vlasničkoj strukturi i članovima nadzornog odbora i uprave banke

a) spisak dioničara banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima u banci

Dionički kapital Banke iznosi 69.098.420,00 KM i podijeljen je na 3.454.921 obične (redovne) dionice, klase ES, pojedinačne nominalne vrijednosti 20 KM.

Dionički kapital je izražen u novcu, u cijelosti uplaćen i upisan kod Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH.

Dioničar koji ima 5% i više dionica sa pravom glasa – Federalno ministarstvo finansija/financija Sarajevo („državno vlasništvo“) sa 3.308.948 dionica.

Vlasnička struktura			
Red.br	Ime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1.	FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA/FINANCIJA SARAJEVO ("državno" vlasništvo)	95,77%	/

b) informacije o članovima nadzornog odbora i uprave banke i njihove ažurne biografije;

Banka je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uspostavila organizacijski ustroj sa jasno definisanim, preglednim i dosljednim linijama ovlaštenja i odgovornosti unutar Banke, kojim se izbjegava sukob interesa. Sastav, dužnosti i odgovornosti članova Nadzornog odbora i Uprave Banke utvrđeni su u skladu sa Zakonom o bankama FBiH, Statutom Banke, Poslovnikom o radu Nadzornog odbora i Poslovnikom o radu Uprave Banke.

NADZORNI ODBOR

Nadzorni odbor čini pet članova, uključujući i predsjednika Nadzornog odbora, od kojih su dva nezavisna člana i vrši nadzornu funkciju u Banci. Članovi Nadzornog odbora biraju se u skladu sa Zakonom, podzakonskim propisima i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2021. godine, Nadzorni odbor je obavljao funkciju u sastavu:

Članovi Nadzornog odbora		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Maja Letica, predsjednica	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
2.	Advija Alihodžić	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
3.	Aida Hadžigrahić	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
4.	Haris Jahić	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
5.	Dražena Pavlović – Tunjić	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor

UPRAVA BANKE

Upravu banke čine tri člana, od kojih je jedan predsjednik Uprave. Uprava Banke organizuje i rukovodi poslovanjem Banke i odgovara za zakonitost rada.

Članove Uprave imenuje Nadzorni odbor, u skladu sa Zakonom, podzakonskim propisima i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2021. godine, Uprava Banke je obavljala funkciju u sastavu:

Članovi Uprave Banke		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Vedran Hadžiahmetović, predsjednik Uprave	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
2.	Edin Mujagić, član Uprave za rizike	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
3.	Leon Begić, član Uprave za operacije	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor

c) informacije o broju direktorskih funkcija na kojima se nalaze članovi nadzornog odbora i uprave banke;

Red br.	Ime i prezime člana organa banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (aposloutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direkt. funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Haris Jahić		2			
2.	Dražena Pavlović-Tunjić	2				
3.	Maja Letica	1				

d) informacije o politici za izbor i procjenu članova nadzornog odbora i uprave banke;

Skupština Banke donijela je Politiku za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Nadzornog odbora i samoprocjenu rada Nadzornog odbora, a Nadzorni odbor Politike i procedure za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Uprave Banke koja uključuje i procjenu nosioca ključnih funkcija.

Ovim Politikama, za članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, detaljno se utvrđuje sljedeće:

1) uslovi koje moraju ispunjavati kandidati za članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, pojedinačno i kao cjelina s obzirom na ciljanu strukturu, posebno uključujući:

- njihovu specifičnu sposobnost i dobar ugled,
- odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za ispunjavanje obaveza iz njihove nadležnosti,
- zahtjev za kontinuiranom edukacijom,
- zahtjev za posvećenošću ispunjavanju obaveza iz njihove nadležnosti.

2) nadležni organ odgovoran za provedbu procjene primjerenosti kandidata i postojećih članova;

3) postupak procjene primjerenosti, uključujući rokove dostave dokumentacije, rokove i način provedbe postupka i izvještavanje o rezultatima postupka;

4) informacije i dokumentaciju koje kandidat i postojeći članovi trebaju dostaviti Banci za provedbu procjene,

5) situacije i okolnosti zbog kojih je potrebno izvršiti vanrednu procjenu primjerenosti članova Nadzornog odbora i Uprave banke i mjere koje se poduzimaju,

6) oblik i način čuvanja dokumentacije o provedenom postupku procjene primjerenosti,

7) obavezu uvodne i kontinuirane edukacije članova Nadzornog odbora i Uprave Banke,

8) politiku raznolikosti sastava Nadzornog odbora i Uprave Banke.

Cilj i svrha Politike, u odnosu na članove Nadzornog odbora i Uprave banke, je:

1) uskladiti poslovanje Banke s relevantnim propisima kojima se reguliše primjerenost članova Nadzornog odbora i Uprave Banke,

2) transparentno i precizno utvrditi uslove koje kandidat mora ispunjavati prije imenovanja na funkciju,

3) osigurati stručna znanja, sposobnost i iskustvo, te dobar ugled pojedinog člana i organa upravljanja u cjelini, kako bi poslovanje Banke u cijelosti bilo u skladu s relevantnim propisima i kako bi interesi klijenata Banke bili u potpunosti zaštićeni,

4) osigurati izbjegavanje sukoba interesa između privatnih interesa i interesa Banke, a posebno, ali ne ograničavajući se na interese članova Nadzornog odbora i Uprave Banke s interesima Banke, posebno kada privatni interes utiče ili može uticati na nepristranost tih osoba u obavljanju svojih dužnosti,

5) uspostaviti i održavati efikasno korporativno upravljanje radi minimiziranja rizika, poboljšanja kvalitete poslovanja Banke i transparentnosti poslovanja.

e) informacije o članovima odbora za reviziju i njihove biografije;

Nadzorni odbor je imenovao Odbor za reviziju, koji je na dan 31.12.2021. godine, obavljao funkciju u sastavu:

Članovi Odbora za reviziju		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Hajrudin Hadžović, predsjednik	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
2.	Marko Čule, član	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
3.	Lejla Demirović, član	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
4.	Nermin Šahinović, član	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor
5.	Damir Šapina, član	https://www.unionbank.ba/uprava-i-nadzorni-odbor

f) informacije o članovima odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao nadzorni odbor

Nadzorni odbor nije imenovao druge odbore, te u slučaju da se u skladu sa podzakonskim aktom Agencije za bankarstvo FBiH u bilo kom trenutku utvrdi da Banka zadovoljava kriterije kao značajna Banka, Nadzorni odbor će imenovati i uspostaviti odbor za rizike, odbor za imenovanja i odbor za naknade.

Do imenovanja navedenih odbora, zadatke i nadležnosti pojedinačnih odbora, obavlja Nadzorni odbor u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima

g) način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije;

U Banci je u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima Agencije za bankarstvo FBiH, organizovano funkcionisanje interne revizije, kao skup aktivnosti kojima se obezbeđuje adekvatnost, efikasnost i uspješnost sistema interne kontrole Banke i unapređenja ukupnog poslovanja.

Funkcionisanje Interne revizije u Banci je organizovano na način kojim se osigurava nezavisnost, kompetentnost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju poslova za koje je odgovorna, trajnost i efikasnost obavljanja funkcije interne revizije, adekvatnost i pravovremenost izvještavanja o nalazima i preporukama interne revizije.

Interna revizija odgovorna je za ocjenu:

- a) sistema za upravljanje rizicima u Banci i ocjenu ključnih rizika u poslovanju Banke kako bi se obezbjedilo da se ključni rizici na odgovarajući način identifikuju, mjere, odnosno procjenjuju, prate, analiziraju i kontrolišu, da se o njima adekvatno izvještava te da se preduzimaju odgovarajuće mjere za njihovo ograničavanje i ublažavanje;
- b) efikasnost i pouzdanost funkcije praćenja usklađenosti i funkcije kontrole rizika, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja Banke;
- c) menadžment informacionog sistema u Banci;
- d) tačnost i pouzdanost finansijskih izvještaja Banke;
- e) adekvatnost upravljanja imovinom Banke;
- f) primjene politike naknada u Banci;
- g) usklađenosti novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i uticaja novih proizvoda/postupaka/tržišta na izloženost rizicima;
- h) strategija, politika i postupaka ocjenjivanja potrebnog internog kapitala Banke srazmjerno profilu rizičnosti
- i) i drugo u skladu sa podzakonskim aktom.

Zaposleni u internoj reviziji ne mogu obavljati rukovodeće ni druge poslove iz djelatnosti Banke, osim poslova koji se odnose na obavljanje interne revizije, niti mogu učestvovati u pripremi i izradi akata i druge dokumentacije koji mogu biti predmet revizije, te imaju pravo uvida u poslovne knjige, finansijske izvještaje i svu dokumentaciju Banke, da vrše nadzor nad poslovanjem Banke i učestvuju na sjednicama Nadzornog odbora.

Za voditelja Odjela Interne revizije/ Internog revizora imenovana je gđa. Smailbegović Azemina.

h) imenovanog društva za reviziju finansijskih izvještaja

Skupština Banke donijela je odluku kojom je za eksternog revizora za reviziju finansijskih izvještaja, usklađenosti procedura za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i informacionog sistema Banke za period 2021.-2023., izabrano revizorsko društvo ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo.

III Podaci i informacije o politici naknada

a) politikama i praksama naknada za identifikovane zaposlenike;

Politika naknada je usklađena sa poslovnom strategijom Banke, dugoročnim ciljevima, definisanim okvirom za preuzimanje rizika, njihovoj uspješnosti bez uticaja na njihova prava i obaveze koja im pripadaju po osnovu pozitivnih zakonskih propisa kojima se uređuje pravo na rad i po osnovu rada.

Svrha Politike naknade je da ni na koji način ne potiče preuzimanje rizika koji prelazi nivo prihvatljivog rizika za Banku, a zasniva se na provedenoj analizi rizika, a pri čemu je uzeta u obzir veličina i interna organizacija Banke, vrsta obim i složenost poslovnih aktivnosti, profil rizičnosti Banke, poslovna strategija Banke i drugo.

Politika naknada je usklađena sa podzakonskim aktima, čime se osigurava razuman i dosljedan pristup preuzimanja rizika u skladu sa standardima i vrijednostima Banke, kao i ambicijama i planovima Banke, pridržavajući se odgovarajućih zakonskih propisa.

b) postupku odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada, kao i o broju sastanaka koje je održao odbor za naknade ili nadzorni odbor, ukoliko nije osnovan odbor za naknade, a koji nadziru naknade tokom finansijske godine;

Vrsta i visina fiksne naknade članovima Nadzornog odbora i Uprave Banke, definisane su u skladu sa Zakonom o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih preduzeća u većinskom vlasništvu FBiH i drugim važećim zakonskim propisima FBiH.

Fiksne naknade za članove Uprave Banke određuje na osnovu ugovora o radu koje Uprava Banke zaključuje sa Nadzorni odborom, a uz prethodnu saglasnost Vlade FBiH.

Vrsta i visina fiksne naknade Sekretara Banke, Internog revizora, Direktora Sektora za upravljanje i kontrolu rizika, Voditelja odjela za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma i Voditelja Odjela za usklađenost poslovanja se definiše u skladu sa Odlukom Nadzornog odbora.

Ukupna visina varijabilne naknade u skladu sa ovom Politikom utvrđuje se u na godišnjem nivou, posebnom Odlukom koju usvaja Nadzorni odbor.

U 2021. godini, Nadzorni odbor je održao 2 (dvije) sjednice na kojima su donošene odluke u segmentu politike i prakse naknada radnika u Banci.

c) vezi između plaće i uspješnosti, uključujući ciljeve, broj zaposlenika za koje je politikom naknada predviđena isplata varijabilne naknade i način na koji varijabilna naknada reaguje na promjene u uspješnosti banke;

U cilju osiguranja konkurentnosti i uspješnosti nagrađivanja, kao i transparentnosti i interne pravednosti, te načela održivog ponašanja i poslovanja, definisani su glavni principi naknada kako slijedi:

1. Jasno i transparentno upravljanje podrazumijeva jedinstven okvir upravljanja naknadama, kroz poštivanje općih principa definisanih od strane regulatornih organa, izbjegavajući sukobe interesa. Dosljedno upravljanje unutar Banke će omogućiti dovoljno fleksibilnosti u donošenju odluka kako bi se zadovoljile posebne poslovne potrebe i osiguralno poštivanje zakonodavnih i upravljačkih zahtjeva i procesa.
2. Usklađenost za zakonskim propisima i principima dobrog poslovnog ponašanja je usklađenost isplata naknada koja osigurava izbjegavanje sukoba interesa između uloga unutar Banke ili prema klijentima, te njihovu usklađenost s etičkim kodeksom profesionalnog postupanja dosljedno vrijednostima Banke i dugoročnom poslovnom strategijom.
3. Stalno praćenje tržišnih trendova i prakse podrazumijeva definisanje konkurentnog sistema naknada kroz analizu tržišnih trendova nagrađivanja osnovanim na transparentnosti i internoj pravednosti.
4. Održivo plaćanje održive radne uspješnosti nalaže postavljanje dosljednih standarda u pogledu mehanizma kojima se određuju nivoi naknada, kao i rezultati ponašanja koja se žele potaknuti. Naknade se smatraju održivom ako postoji direktan odnos između naknada i učinkovitosti. Radna uspješnost se smatra održivom ukoliko vremenom doprinosi ostvarenju misije, kreiranju dugoročne vrijednosti i poboljšanju reputacije Banke.
5. Motivacija i zadržavanje radnika, s posebnim naglaskom na talente i ključne resurse čiji je cilj privući, motivirati i zadržati najbolje ljudske resurse sposobne za ostvarivanje misije Banke. Efikasne strategije naknada predstavljaju osnovu za osnaživanje radnikove prednosti, angažmana i usklađenosti s organizacijskim ciljevima.

U skladu sa uslovima određenim u Politici naknade, radnici imaju pravo na slijedeće naknade:

1. Fiksnu naknadu- za obavljanje dužnosti i zadataka, koja se ne zasniva na uspješnosti radnika Banke, nepromjenjiva je i ne zavisi od rezultata poslovanja. Fiksna naknada se zasniva prema unaprijed definisanim kriterijima koji su navedeni drugim internim aktima Banke.
2. Varijabilnu naknadu -koja je uslovljena rezultatima poslovanja u određenoj poslovnoj godini, tj. odnosi se na ukupnu naknadu koja zavisi od uspješnosti radnika, a zasnovana prema unaprijed definisani i mjerljivim kriterijima. Varijabilnom naknadom se ne smatraju plaćanja i pogodnosti na koje pravo imaju svi radnici Banke (kolektivne police osiguranja, sistematski pregledi radnika, obavezni doprinosi na penzijsko i zdravstveno osiguranje, naknade plaća u skladu sa važećim zakonskim propisima i sl).

Fiksna naknada je nepromjenjiva i ne zavisi od rezultata poslovanja i sastoji se od novčane naknade i nefinansijskog plaćanja i pogodnosti, te se utvrđuje u bruto mjesečnom iznosu.

Fiksna naknada se sastoji od sljedećih stavki, a koje su u određenim okolnostima utvrđene različito prema različitim grupama radnika, i to:

- plata iz pojedinačnog ugovora.
- plata po osnovu općeg kolektivnog ugovora, odnosno granskih kolektivnih ugovora i minulog rada, ukoliko isti budu donošeni.

U skladu sa Zakonom o radu FBiH, Banka definiše da se naknada za platu sastoji od osnovne plate i dijela plate za radni učinak i dodataka na osnovnu platu, uz pretpostavku da je dio plate za radni učinak uvijek ispunjen, osim u slučajevima predviđenim drugim internim aktom.

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijskog dijela, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijskog dijela i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Kvantitativni ciljevi obuhvataju finansijske ciljeve Banke, organizacione jedinice i druge poslovno specifične ciljeve, dok kao kvalitativne ciljeve Banka uzima u obzir matricu kompetencija, odnosno očekivane standarde ponašanja radnika i to za sve kategorije radnika.

Ukoliko Banka bude isplaćivala varijabilne naknade po osnovu opšte uspješnosti radnika, dodjeljeni iznos varijabilnih naknada će se zasnivati na kombinaciji ocjene uspješnosti radnika, relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke, uzimajući u obzir kvantitativne i kvalitativne, apsolutne i relativne, finansijske i nefinansijske kriterije.

Varijabilna isplata ne može biti zagarantovana te se ne može isplatiti u slučaju neuspjeha, odnosno neispunjenja ciljeva.

Varijabilne naknade radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija moraju biti povezani s ostvarenjem ciljeva njihovih funkcija, neovisno o uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu.

d) najvažnijim karakteristikama sistema naknada (model i struktura) uključujući informacije o kriterijima koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanju rizicima, politici odgode i kriterijima za prijenos prava iz naknada;

Cjelokupan sistem varijabilnih naknada, odnosi se organizacione dijelove i pojedinačne rezultate. Sistem usmjeren prema ostvarivanju rezultata uspostavljen je na osnovu individualnog uspjeha, timskog uspjeha i uspjeha Banke, a koji se sastoji od sljedećih varijabilnih komponenti:

1. Godišnja stimulacija - godišnja stimulacija je isplata radnicima koja je vezana za ostvarene rezultate poslovanja i ostvareni ukupni finansijski rezultat Banke za tekuću obračunsku poslovnu godinu. Godišnja stimulacija se može isplatiti svim radnicima koji ispunjavaju ciljeve definisane kroz Kartu ciljeva/lični plan, a za koju Uprava banke donosi odluku i odnosi se na dio za koji se ne pretpostavlja da je uvijek ispunjen. i koji je definisan ugovorom o radu.
2. Periodična ili jednokratna stimulacija- je novčana nagrada koja se isplaćuje radnicima koji kvalitetno i efikasno obavljaju poslove i zadatke prije planiranih rokova, i/ili obavljaju poslove čiji je obim vanredno povećan, i/ili koji obavljaju poslove nepopunjenog radnog mjesta.
3. Stimulacije za učešće u projektima: sistem stimulacija zasnovanih na posebnim projektima koji imaju veoma značajan uticaj na poslovanje i/ili profil rizičnosti Banke; Iznad prosječni učinak koji se zasniva na temama, zadacima ili alternativnim projektima vezanim uz stepen postignuća određenih ciljeva i zadataka u okviru projekta.

Radnik može biti uključen u više od jednog sistema stimulacija, s time da isto bude usklađeno sa odredbama ostalih internih akata.

e) omjeru između fiksnih i varijabilnih naknada, čije se raščlanjivanje za potrebe objave vrši prema relevantnim osnovama;

Prilikom utvrđivanja fiksnog i varijabilnog dijela ukupnih naknada, obavezno se određuje primjeren odnos između fiksne i varijabilne naknade, pri čemu fiksni dio ukupnih naknada mora imati dovoljno visok udio u ukupnim naknadama.

Naknade se strukturiraju na sljedeći način:

- fiksna naknada radnika kontrolnih funkcija i CRO (člana Uprave Banke nadležnog za upravljanje rizicima) ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade, a ukupna godišnja

naknada ne smije biti manja od prosjeka naknade radnika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti,

- za sve ostale radnike odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada se određuje na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.

f) kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, finansijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilnu naknadu;

Uvažavajući vlasničku strukturu Banke, isplata varijabilnog dijela naknade se neće vršiti u obliku finansijskih instrumenata (obične dionice, prioritetne dionice, finansijskih instrumenti povezani sa običnim dionicima i dr). U slučaju da se steknu uslovi za isplatu iste, vršiće se prema definiranom okviru.

g) kriterijima i obrazloženjima varijabilnih naknada koji se dodjeljuju i isplaćuju u banci;

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijskog dijela, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijskog dijela i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Vrsta i visina varijabilne naknade će biti određena, dodijeljena i isplaćena samo u slučaju da je takva isplata održiva u odnosu na finansijsku situaciju Banke i opravdana u odnosu na učinak pojedinog organizacionog dijela, odnosno pojedinačnog radnika. U slučaju da isplata nije održiva ili da ne odražava učinak, takva varijabilna nagrada neće biti isplaćena ili će biti zadržana.

Varijabilne naknade smatraju se održivima ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitaka Banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti Banke, organizacionog dijela ili relevantnog radnika.

Ukoliko Banka bude isplaćivala varijabilne naknade po osnovu opšte uspješnosti radnika, dodjeljeni iznos varijabilnih naknada će se zasnivati na kombinaciji ocjene uspješnosti radnika, relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke, uzimajući u obzir kvantitativne i kvalitativne, apsolutne i relativne, finansijske i nefinansijske kriterije.

Banka zadržava pravo da preko svojih organa upravljanja ograniči isplatu varijabilnog dijela naknade u cijelosti ili djelomično, bez obzira na ostvarivanje ciljeva, ukoliko je finansijska situacija pogoršana Banke, odnosno smanjen iznos dobiti, ili je negativan u trenutku kada se to pravo stiče.

Varijabilna isplata ne može biti zagarantovana te se ne može isplatiti u slučaju neuspjeha, odnosno neispunjenja ciljeva.

Varijabilne naknade radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija moraju biti povezani s ostvarenjem ciljeva njihovih funkcija, neovisno o uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu.

h) ukupnim naknadama i zasebno prema značajnijim područjima poslovanja;

Ukupne naknade po području poslovanja na nivou banke iznose 3.416.751 KM.

i) zbiru svih naknada po kategorijama zaposlenika, naknadama podijeljenim na nadzorni odbor, upravu i ostale identifikovane zaposlenike banke;

Red broj	OPIS	Neto iznos naknada u 2021 godini
1.	Naknade članovima Uprave	189.314
2.	Naknade ostalih zaposlenih	3.143.597
Ukupno:		3.332.911

Red broj	OPIS	Ukupna naknada u 2021 godini
1.	Naknade članovima Nadzornog odbora	83.840
Ukupno:		83.840

j) najvažnijim parametrima i argumentima za sistem varijabilnih naknada i drugih nenovčanih pogodnosti;

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijskog dijela, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijskog dijela i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Varijabilne naknade smatraju se održivima ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitaka Banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti Banke, organizacionog dijela ili relevantnog radnika.

Banka zadržava pravo da preko svojih organa upravljanja ograniči isplatu varijabilnog dijela naknade u cijelosti ili djelomično, bez obzira na ostvarivanje ciljeva, ukoliko je finansijska situacija pogoršana Banke, odnosno smanjen iznos dobiti, ili je negativan u trenutku kada se to pravo stiče.

k) broju zaposlenika čije naknade iznose 100.000 KM ili više u finansijskoj godini za koju se vrši objava podataka i informacija iz ovog člana.

Union banka d.d. Sarajevo nema zaposlenike čije naknade iznose sto hiljada BAM-ova ili više po finansijskoj godini.

IV Informacije o obuhvatu primjene regulatornih na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi

Banka ne posluje u sastavu grupe pravnih lica koja provodi konsolidaciju, bilo kao matično društvo bilo kao društvo kćer. Vezano na naprijed navedeno, informacije u ovom Izvještaju odnose se isključivo na Banku bez primjene konsolidacije.

V Podaci i informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje rizicima banke

U decembru je provedena analiza rizika kojim je banka izložena. Na osnovu iste zaključeno je da nije došlo do značajne promjene izloženosti banke rizicima u odnosu na prethodnu godinu.

Banka je dužna da najmanje jednom godišnje procjenjuje da li je podatke, odnosno informacije propisane Odlukom potrebno objavljivati češće nego jednom godišnje.

U toku 2021. godine nisu zabilježeni događaji koji bi imali utjecaj na obavezu češćeg objavljivanja podataka. Profil rizika banke nije imao značajniju promjenu u odnosu na 2020. godine, a stope učešća bilansnih pozicija banke u pozicijama na nivou bankarskog sektora su zadržane na približno sličnim nivoima kao u 2020. godini.

a) kratak opis strategije i politika, za svaki pojedinačni rizik;

Opis strategije i politika

Za upravljanje rizicima odgovorne su organizacione jedinice Sektor za upravljanje i kontrolu rizika i Sektor za kreditne i operativne rizike.

Sektor za upravljanje i kontrolu rizika je između ostalog zadužen za:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena,
- provođenje testiranja otpornosti na stres za sve značajne rizike,
- praćenje i implementacija propisa i standarda primjenjivih u okviru segmenta upravljanja rizicima.

Organizacionom strukturom omogućeno je da kontrolna funkcija upravljanja rizicima (Sektor za upravljanje i kontrolu rizika) ima direktno izvještavanje prema Nadzornom odboru i Upravi Banke, a definisano je da je Član uprave za rizike odgovoran za rad ove funkcije.

Sektor za kreditne i operativne rizike je odgovoran za uspostavljanje procesa upravljanja kreditnim i operativnim rizikom na svim nivoima organizacije banke.

Banka je organizaciju i sistem upravljanja rizicima, prilagodila svom modelu poslovanja.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, pojedinačne politike, metodologije i programi za upravljanje rizicima pregledavaju se minimalno godišnje. Prilozi Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima su matrica rizika i izjava o sklonosti za preuzimanje rizika. Kroz iste se je definisana procjena i praćenje profila rizika Banke, identifikacija značajnih rizika za Banku, određivanje sistema praćenja, kontrola i izvještavanje o rizicima.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima pruža stratešku orijentaciju upravljanja rizicima za sve vrste rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju te koje je Banka ocijenila kao materijalno značajne rizike.

U skladu sa utvrđenim značajnijim grupama rizika Banka propisuje odgovarajuće politike upravljanja rizicima.

Strategijom su definisani:

- (a) ciljevi i osnovni principi preuzimanja i upravljanja rizicima Banke,
- (b) pristup upravljanju rizicima i tolerancija Banke prema riziku (engl. risk appetite and capacity), u skladu sa strateškim poslovnim ciljevima Banke,
- (c) pregled svih rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju,
- (d) osnovni principi internog procesa procjene adekvatnosti kapitala Banke (u daljem tekstu: ICAAP, engl. internal capital adequacy assessment process) i principi internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti (u daljem tekstu: ILAAP).

Operacionalizacija Strategije u okviru redovnog poslovanja Banke se provodi posredstvom odgovarajućih internih akata kojima se pokriva segment upravljanja rizicima. Politikama za upravljanje rizicima se minimalno uređuje:

- način organizovanja upravljanja rizicima, sa jasnim odgovornostima zaposlenika za upravljanje rizicima u Banci,
- način procjene profila rizika Banke i metodologija za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena,
- metodologija testiranja otpornosti na stres, uključujući mjere i postupke u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova,
- mjere za ublažavanje pojedinačnih rizika, koje uključuju mjere prihvatanja, reduciranja, diverzifikacije, transfera i izbjegavanja rizika koje je banka identifikovala i izmjerila ili procijenila, te pravila za primjenu tih mjera,
- način praćenja i kontrole pojedinačnih rizika, uključujući uspostavljanje odgovarajućih limita,
- postupci i mjere u slučajevima da dođe do odstupanja u primjeni Strategije, politika, procedura i postupaka predviđenih internim aktima Banke, kao i u slučajevima vanrednih i kriznih situacija.

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava da se upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena po osnovu svih poslovnih aktivnosti, koji je srazmjeran prirodi, obimu i složenosti poslovanja Banke. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima obezbjeđuje da rizični profil bude u skladu sa utvrđenom sklonosti ka rizicima, odnosno rizičnom profilu Banke i Poslovnom politikom i strategijom Banke.

Profitabilnost se ne postavlja kao primarni cilj u poslovanju. Banka zadovoljava trenutne i očekivane zahtjeve u vezi sa kapitalom, za period primjene Poslovne strategije. Trenutna i očekivana usklađenost ne isključuje potrebu daljnjeg jačanja upravljanja rizicima i kapitalom.

Pokazatelji rizika definisani su Izjavom o sklonosti Banke ka preuzimanju rizika prate se kvartalno i mjesečno, te se o vrijednostima istih izvještava Uprava i Nadzorni odbor Banke.

Politike, procedure i programi

1. Kreditna politika - utvrđuje temeljne principe odobravanja, korištenja, povrata i kontrole kreditnih plasmana u Banci, definiše interne limite vezane za ročnost, izloženost i disperziju kreditnog portfolija. Ovim dokumentom su definisani i limiti vezani za koncentracijski rizik.
2. Program o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka – utvrđuje principe upravljanja kreditnim rizikom,
3. Metodologija za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive – definiše način mjerenja i proces izračuna umanjenja vrijednosti,
4. Politika upravljanja velikim izloženostima – definiše pojam povezanih lica, upravljanje velikim izloženostima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i ograničenja izloženosti,

5. Politika za poslovanje sa licima u posebnom odnosu sa Bankom i dodjelu kredita uposlenicima Banke – određuje minimalne standarde za poslovanje Banke sa licima u posebnom odnosu sa Bankom kao i uslove dodjele kreditima uposlenicima Banke,
6. Politika kolaterala - definiše opće principe upravljanja kolateralima u Banci,
7. Program za upravljanje deviznim rizikom sa politikama i procedurama - u svrhu valutne usklađenosti aktive i pasive utvrđuju se ciljevi i principi, ograničenja izlaganja deviznom riziku i ovlaštenja,
8. Strategija upravljanja rizikom likvidnosti Banke - definiše pristup likvidnosti koji osigurava Banci da se očuva finansijska snaga Banke i njena sposobnost da u svakom trenutku obezbijedi adekvatan stepen likvidnosti čak i u situacijama koje mogu nastati iznenada i neočekivano,
9. Politike i procedure upravljanja rizikom likvidnosti - utvrđuju minimalne kvalitativne zahtjeve koje je Banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, kao i minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenata pokrića likvidnosti, osiguranja stabilnih izvora finansiranja i korištenja dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti,
10. Politika za upravljanje kamatnim rizikom bankarskoj knjizi - uspostavlja principe i standarde upravljanja kamatnim rizikom u Banci,
11. Metodologija mjerenja kamatnog rizika - definiše sistem mjerenja kamatnog rizika, aktivnosti procesa izračuna kamatnog rizika i provođenje testiranja otpornosti na stres za kamatni rizik u bankarskoj knjizi.
12. Procedura za implementaciju novih i izmjene postojećih proizvoda – odnosi se na rizike koji proizlaze iz novih proizvoda, usluga ili sistema. Dokumentom se utvrđuju kriteriji i postupci koji se odnose na nove proizvode, usluge ili sisteme,
13. Politika interne procjene adekvatnosti kapitala i adekvatnosti likvidnosti Banke - dokumentom su definisani principi i standardi upravljanja procesom interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i procesom interne procjene adekvatnosti likvidnosti Banke (ILAAP),
14. Metodologija interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke definiše postupak Banke u procesu interne procjene kapitala i likvidnosti. Navedenim internim aktom, kao i Programom testiranja otpornosti na stres tretira se upravljanje i relevantnost ostalih značajnih rizika za koje Banka nije sačinila odvojen interni akt.
15. Program testiranja otpornosti na stres - definiše metodologiju i provođenje testiranja otpornosti na stres za značajne rizike za Banku.

Kroz Izvještaj o provođenju testiranja otpornosti na stres navode se potencijalne mjere za ograničavanje i ublažavanje rizika na način koji će negativne utjecaje na poslovanje i bonitet banke svesti na najmanju moguću mjeru.
16. Program za upravljanje operativnim rizikom – definiše osnovne elemente i aktivnosti u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom u Banci kojima je ona izložena, a dosljedna praksa Banke treba da bude utvrđivanje, analiza i procjena ovih rizika svojstvenih svim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima,
17. Program za upravljanje rizicima eksternalizacije – definiše način preuzimanja, praćenja, kontrole i upravljanja rizicima eksternalizacije prilikom ugovornog povjeravanja obavljanja aktivnosti Banke vanjskim izvođačima,
18. Program kontrolne funkcije upravljanja rizicima Banke – definiše način rada, poslove organizacionu strukturu i položaj kontrolne funkcije upravljanja rizicima,
19. Program praćenja usklađenosti poslovanja – definiše način rada, poslove organizacionu strukturu i položaj kontrolne funkcije praćenja usklađenosti poslovanja,
20. Metodologija rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima – reguliše područje upravljanja i praćenja rizika u poslovnim procesima i aktivnostima,

21. Metodologija rada kontrolne funkcije praćenja usklađenosti – reguliše područje upravljanja i praćenja rizika usklađenosti u poslovnim procesima i aktivnostima,
22. Politika i program upravljanja sistemom interne kontrole – dokumentom se ključni principi i proces upravljanja sistemom interne kontrole,
23. Plan oporavka - dokument kojim se uspostavljaju mjere koje će Banka primijeniti u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja, prouzrokovanog materijalizacijom pojedinačnih rizika, sa ciljem ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja i odgovarajućeg finansijskog položaja Banke.

Klasifikacija rizika

Interna klasifikacija rizika koju Banka primjenjuje u svom poslovanju odgovara veličini, prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke.

Značajnim rizicima se smatraju rizici koji se uključuju u izračun adekvatnosti kapitala, dok se značajnost ostalih rizika utvrđuje analizom kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja.

Utvrdjivanje svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, kao i utvrđivanje materijalne značajnosti rizika, zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni postojećih i potencijalnih izvora rizika (proizvodi, aktivnosti, procesi i sistemi), finansijskog stanja banke i procjeni eksternog okruženja u kojem banka obavlja svoju aktivnost.

Analiza rizika se radi na osnovu matrice rizika. Za potrebe upravljanja rizicima Banka primjenjuje definicije rizika propisane Zakonom, Odlukom o upravljanju rizicima i Strategijom. U postupku ocjenjivanja internih kapitalnih zahtjeva koristi se Matrica rizika.

Indikatori rizika se koriste za specificiranje strukture rizika i predstavljaju osnovu u određivanju značajnosti pojedine vrste rizika. U matrici rizika za sve identifikovane rizike dodijeljeni su odgovarajući kvantitativni i/ili kvalitativni indikatori. Ocjena značajnosti uzima u obzir efekte na strani finansijskog rezultata, odnosno poslovanja Banke, a s druge strane posmatra se frekvencija realizacije određene vrste rizika.

Uvažavajući Poslovnu strategiju, ostvarene parametre, strukturu bilansnih pozicija i pozicija rizika, u kontekstu regulatornih zahtjeva i propisanih ograničenja pojedinačno značajni rizici za Banku su kreditni rizik, koncentracijski rizik, rizik likvidnosti, rizik finansiranja likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, operativni rizik, valutni rizik, kamatni rizik i rizik finansijske poluge.

U ostale značajne rizike svrstano je devet rizika: rezidualni rizik, reputacijski rizik, rizik eksternalizacije, poslovni rizik, rizik profitabilnosti, rizika kapitala, strateški rizik, rizik usklađenosti i rizik zemlje.

Pojedinačno značajni rizici

Kreditni i koncentracijski rizik

Kreditni rizik je mogućnost gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obveze prema Banci. Rizik koncentracije je rizik koji proizlazi iz svake pojedinačne izloženosti prema jednom licu/grupi povezanih lica koje povezuju zajednički faktori rizika, kao što su isti privredni sektor, geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika.

Ciljevi i osnovna načela preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom te sklonost Banke za preuzimanje kreditnog rizika zasnovani su na Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima i Kreditnoj politici.

Banka teži porastu kreditne aktive, kao osnovnog izvora prihoda, istovremeno težeći ka diverzifikaciji portfolija, širenjem baze klijenata, kao i kroz povećanje učešća segmenta fizičkih lica. Banka je definisala pouzdan proces odobravanja kredita kroz analizu klijenata, te korištenjem restriktivne kreditne politike i zahtjevima za povećanim kreditnim bonitetom i nivoom obezbjeđenja plasmana minimizira nastanak kreditnih rizika.

Izlaganje kreditnom riziku kroz investiranje u vrijednosne papire se planira u skladu sa likvidnošću i strukturom izvora finansiranja.

Mjerenje odnosno procjenjivanje izloženosti kreditnom riziku obuhvaća nekoliko segmenta:

- procjena kreditnog rizika plasmana (prije odobrenja),
- redovni godišnji finansijski monitoring,
- naknadni monitoring (uslovljeni, inicirani ili djelimični),
- procjena ispravki vrijednosti i rezervisanja plasmana,
- izračun regulatornog i internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.

Procjena kreditnog rizika i provođenje finansijskog monitoringa se obavlja od strane Sektora za kreditne i operativne rizike (Odjel za upravljanje kreditnim rizikom i Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja) i Sektora za poslovanje sa klijentima.

U kreditnom procesu, osim ova dva navedena organizaciona dijela, učestvuju Sektor za informaciono-komunikacione tehnologije i Odjel za pravne poslove.

S ciljem ovladavanja kreditnim rizikom utvrđeni su prihvatljivi instrumenti osiguranja potraživanja te uspostavljeni odgovarajući limiti:

- disperzija rizika prema segmentima poslovanja,
- disperzija rizika prema najznačajnijim pojedinačnim izloženostima,
- limiti izloženosti prema kolateralnoj pokrivenosti,
- disperzija rizika prema granama industrije,
- disperzija rizika prema regijama.

Definisani limiti se redovno prate na sjednicama Komisije za upravljanje kreditnim rizikom. Komisija predlaže mjere upravljanja portfoliom i limitima i mjere u slučaju odstupanja.

Mjere mogu uključivati:

- Privremeno obustavljanje dodatnih izlaganja ukoliko ista dovode do prekoračenja limita,
- Iniciranje promotivnih i drugih aktivnosti u oblastima / regijama gdje je izloženost znatno ispod limita,
- Mjere smanjenja izloženosti prema pojedinačnim klijentima koje utiču na koncentracije i limite,
- Izmjene limita i prilagođavanje stvarnim potrebama poslovanja Banke, a na osnovu procjene rizika.

Pored navedenog, potrebno je napomenuti da Banka može prihvatiti odstupanje od određenog limita, bez da poduzima neke od gore navedenih mjera, u slučajevima kada su postojeće tendencije takve da će se u određenom roku ta odstupanja eliminisati.

Procjena ispravki vrijednosti plasmana se vrši od strane kontrolne funkcije upravljanja rizicima Sektora za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za kontrolu rizika u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Klasifikacija finansijskih instrumenata, procjena ispravki vrijednosti i rezervisanja plasmana u skladu sa MSFI 9 Banka vrši prema Metodologiji za klasifikaciju i mjerenje i Metodologiji za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive.

Da bi se utvrdila kategorija finansijske imovine, MSFI 9 zahtijeva da se sva finansijska sredstva, osim kapitalnih instrumenata i derivata, procjenjuju na osnovu kombinacije poslovnog modela entiteta za upravljanje imovinom i karakteristika ugovorenih novčanih tokova instrumenata.

Finansijska imovina se klasifikuje u slijedeće kategorije:

- Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI), i
- Finansijska imovina (FVPL).

MSFI 9 zahtijeva od Banke da obračunava očekivane kreditne gubitke (ECL) za sve kredite i ostale finansijske instrumente koja se ne drže po FVPL, kao i za ugovore o finansijskim garancijama.

Rezervisanje je zasnovano na ECL–u povezanim sa vjerovatnoćom neizvršenja obaveza u narednih dvanaest mjeseci osim ako nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika nakon nastanka. Ukoliko finansijsko sredstvo zadovoljava definiciju kupljene ili stvorene finansijske imovine umanjene za kreditne gubitke (POCI), rezervisanje se zasniva na promjeni ECL-a tokom životnog vijeka tog sredstva. Sa datumom Izvještaja Banka nema finansijske imovine koja zadovoljava definiciju POCI.

U skladu sa metodologijom proces mjerenja umanjenja vrijednosti (ECL) podrazumijeva slijedeće korake:

1. segmentacija portfolija u homogene skupine,
2. podjela portfolija na nivoe kreditnog rizika (nivoi kreditnog rizika 1, 2 i 3),
3. određivanje načina procjene umanjenja vrijednosti (grupna ili individualna).

Za portfolio stanovništva izvršena je podjela u homogene grupe kako slijedi:

- krediti stanovništvu,
- kreditne kartice,
- prekoračenja po tekućim računima i
- krediti za koje su zbog nemogućnosti oporavka ispravke vrijednosti određene na nivou izloženosti.

Portfolio kreditnih izloženosti pravnih lica segmentiran je na slijedeće homogene skupine:

- izloženosti prema SME klijentima
- izloženosti prema velikim klijentima,

Svi finansijski instrumenti za koje se vrši umanjenje vrijednosti prema Metodologiji raspoređuju se u nivo 1 ukoliko imaju nizak kreditni rizik ili nisu imali pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje. Ukoliko se kreditni rizik značajno povećao, ali ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti imovina se raspoređuje u nivo 2. Imovina koja zadovoljava kriterij objektivnog dokaza umanjenja vrijednosti (status neizmirenja obaveza) raspoređena je u nivo 3.

Način procjene podrazumijeva grupnu ili individualnu procjenu umanjenja vrijednosti. Individualno se procjenjuju sve izloženosti koje su individualno/pojedinačno značajne, a raspoređene su u fazu 3 (status default).

Pojedinačno značajna izloženost je izloženost koja prelazi sljedeće pragove značajnosti:

- izloženosti fizičkim licima: 100.000,00 KM
- izloženosti pravnim licima: 0,00 KM
- izloženosti prema centralnim, regionalnim vladama i institucijama: 0,00 KM.

Banka status neizmirenja obaveza utvrđuje na nivou klijenta, tj. dužnika za sve izloženosti. Tokom pojedinačne procjene umanjenja vrijednosti svaki ugovor klasifikovan kao pojedinačno značajan se analizira kako bi se odredilo postojanje objektivnog dokaza umanjenja vrijednosti.

Banka kao dokaz smanjenja kvalitete u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja (prelaz iz nivoa 1 u nivo 2) koristi slijedeće pokazatelje:

- kašnjenje po materijalnom brojaču veće od 30 dana na dan obračuna,
- restrukturiranje izloženosti koje je u vezi sa povećanjem kreditnog rizika,
- klijent je na listi posmatranja zbog određenih kvalitativnih faktora (watch lista).

Dokazi smanjenja kvaliteta mogu se opovrgnuti isključivo ukoliko postoje razumne i dostupne informacije koje ukazuju da ne postoji značajno povećanje kreditnog kvaliteta.

Umanjenje vrijednosti ECL se obračunava primjenom risk parametara PD, LGD, FLI, CCF na izloženost (EAD – exposure at default).

Pojedinačna osnova za nivo 3 podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova po posmatranom plasmanu te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Inputi za klasifikaciju i procjenu ispravki vrijednosti se obezbjeđuju od strane Sektora za kreditne i operativne rizike i Sektora za poslovanje sa klijentima, na osnovu kojih se provode ispravke vrijednosti i rezervisanja na plasmane.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je zadužena za:

- kontrola, praćenje i izvještavanje o limitima kreditnih izlaganja;
- validacija risk parametra koji se koriste u izračunu ispravki vrijednosti;
- validacija ostalih elemenata interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti finansijske aktive;
- izračun internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik;
- kontrola vrijednosti rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- izrada stres testova za kreditni rizik.

Komisija za upravljanje kreditnim rizikom je dužan da prati izloženost Banke rizicima koji proizlaze iz strukture portfolija, kao i da predlaže mjere za upravljanje kreditnim rizikom. U ovom smislu, Komisija daje ključnu podršku Upravi Banke kod upravljanja rizicima.

Rizik likvidnosti (rizik finansiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti)

Rizik likvidnosti se odnosi na gubitak koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze.

Rizik finansiranja likvidnosti je rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili na finansijski rezultat banke.

Rizik tržišne likvidnosti proizlazi iz nemogućnosti banke da jednostavno napravi poravnanje pozicija ili eliminiira te pozicije po tržišnoj cijeni, zbog tržišnog poremećaja ili zbog nedovoljne dubine tržišta.

Interni akti kojima je uređeno preuzimanje i upravljanje rizikom likvidnosti, ciljani profil rizika likvidnosti Banke su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Strategija upravljanja rizikom likvidnosti i Politike i procedure za upravljanje rizikom likvidnosti.

Organizacioni dio zadužen za proces upravljanja likvidnosti putem izvještaja o likvidnosti te praćenja referentnih omjera/limita je Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom. Navedeni organizacioni dio vrši kontrolu izračuna pokazatelja pozicije likvidnosti.

Odjel za kontrolu rizika je zadužen za:

- kontrolu propisanih limita;
- provođenje stres testova u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) je odgovoran za upravljanje rizikom likvidnosti, te analizira likvidnosnu poziciju kao i provođenje strateških smjernica u odnosu na definisane planove.

Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.

Interni akti kojima je definisano upravljanje ovim rizikom su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Politika upravljanja kamatnim rizikom i Metodologija mjerenja kamatnog rizika.

Razvoj i implementacija metodologije i alata kontrole kamatnog rizika, te usklađivanje sa zahtjevima regulatora se vrši od strane Odjela za kontrolu rizika.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) dužan je da:

- prati adekvatnost upravljanja kamatnim rizikom,
- predlaže ograničenja i limite, ključne indikatore rizika, a na osnovu regulatornih zahtjeva, historijskih podataka, trenutnog stanja i projekcija (simulacija), itd,
- prati usklađenost aktive i pasive, predlaže odgovarajuće mjere na osnovu izvještaja Odjela za kontrolu rizika i usklađenosti, a za eventualnu neusklađenost koja ima uticaj na poziciju kamatnog rizika analizira uzroke i posljedice.

Operativni rizik

Rizik gubitka koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili iz eksternih događaja, uključujući pravni rizik, rizik od pranja novca, IT rizik i cyber rizik.

Pravni rizik je rizik koji nastaje zbog mogućnosti da neispunjene ugovorne obaveze banke, pokrenuti sudski postupci protiv banke, kao i donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovođive, negativno utječu na poslovanje ili finansijski položaj banke.

Cyber rizik proizilazi iz neadekvatno uspostavljenih mjera zaštite informacionog sistema od napada putem internetske mreže ili drugih eksternih mreža (na primjer, tradicionalne telekom konekcije ili konekcije sa povjerljivim partnerima).

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima definiše ciljani profil rizika, a Program za upravljanje operativnim rizikom definiše osnovne elemente i aktivnosti u vezi sa upravljanjem rizikom.

Komisija za upravljanje operativnim rizikom je zadužena za definisanje, implementaciju, praćenje i ažuriranje procesa za upravljanje operativnim rizikom. Komisija je dužna da prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz poslovnih procesa, sistema, strukture i kvalitete uposlenika, okruženja, kao i da predlaže mjere za upravljanje operativnim rizikom. U ovom smislu, Komisija daje ključnu podršku Upravi banke kod upravljanja rizicima.

Kontrola rizika se vrši od strane Odjela za kontrolu rizika, u skladu sa godišnjim planom ove kontrolne funkcije.

Valutni rizik

Rizik koji proizilazi iz promjene kursa valute, podkategorija je tržišnog rizika. Banka ostalim rizicima koji su podkategorija tržišnog rizika nije izložena.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima i Program za upravljanje deviznim rizikom sa politikama i procedurama čine okvir za upravljanje ovim rizikom.

Odjel za likvidnost upravljanje aktivom i pasivom je odgovoran za:

- dnevno praćenje usklađenost devizne aktive i pasive banke, odnosno visinu otvorenih individualnih deviznih pozicija i ukupne devizne pozicije banke u odnosu na priznati kapital,
- operativno upravljanje deviznim aktivnostima se takođe obavlja od strane ovog organizacionog dijela,
- predlaganje rješenja i novih aktivnosti na unaprijeđenju upravljanja deviznim rizikom.

Odjel za kontrolu rizika odgovoran je za:

- razvoj i implementaciju metodologije i alata kontrole deviznog rizika,
- praćenje, analizu, limitiranje, mjerenje, eskalacije deviznog rizika,
- izradu scenario analiza, „stress“ testova.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) dužan je da:

- prati adekvatnost upravljanja deviznim rizikom,
- predlaže ograničenja i limite, ključne indikatore rizika, a na osnovu regulatornih zahtjeva, historijskih podataka, trenutnog stanja i projekcija (simulacija), itd,
- prati usklađenost aktive i pasive, predlaže odgovarajuće mjere, a za eventualnu neusklađenost koja ima uticaj na deviznu poziciju analizira uzroke i posljedice.

Rizik finansijske poluge

Nivo iskorištenosti finansijske poluge rezultat je specifičnog poslovanja Banke koje podrazumijeva visoko učešće a vista depozita, koji se na strani aktive drže u vidu novčanih sredstava.

Navedeno ne predstavlja značajniju prepreku poslovanju Banke, s obzirom da je moguće u kratkom periodu može izvršiti korekciju iznosa sredstava, ali može predstavljati ograničavajući faktor planiranom rastu kreditno-garancijskog potencijala Banke.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima postavlja ciljani profil ovog rizika.

Za *ostale značajne rizike* krovni interni akt Banke je Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima.

- b) strukturu, odnosno organizaciju funkcije upravljanja rizicima, uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi banke;

Upravljanje rizicima je uspostavljeno kroz rad Sektora za upravljanje i kontrolu rizika i Sektora za kreditne i operativne rizike.

Sektor za upravljanje i kontrolu rizika je u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci kontrolna funkcija upravljanja rizicima i organizovan je kroz rad Odjela za kontrolu rizika i Odjela za informacijsku sigurnost i sistem internih kontrola.

Odjel za kontrolu rizika je zadužen za:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena,
- provođenje testiranja otpornosti na stres,

- praćenje i implementacija zakonskih, podzakonskih akata i standarda primjenjivih u okviru segmenta upravljanja rizicima,
- učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima,
- davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima, te savjetovanje Uprave Banke i drugih odgovornih lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja,
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala i adekvatnosti likvidnosti Banke, te provjera strategija i postupaka za internu procjenu,
- procjena efekata koje će na poslovanje Banke imati izmjena relevantnih propisa.

Odjel za informacijsku sigurnost i sistem internih kontrola obavlja slijedeće poslove:

- upravljanje konceptom informacijske sigurnosti i IT sigurnosti u skladu sa međunarodnim standardima i zahtjevima FBA,
- kontrola usklađenosti procesa i sistema u odnosu na standarde informacijske sigurnosti,
- koordiniranje po pitanjima koja se odnose na informacijsku sigurnost na način da se osigura odgovarajuća saradnja svih uposlenika (podizanje svijesti o sigurnosti),
- predlaganje pristupa za planiranje kontinuiteta poslovanja, konsultantska podrška organizacionim dijelovima banke kod implementacije najboljeg načina za dokumentovanje planova,
- konsultantska podrška organizacijskim dijelovima banke u implementaciji sistema interne kontrole.

Sektor za kreditne i operativne rizike čine Odjel za upravljanje kreditnim rizikom, Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja i Tim za upravljanje operativnim rizikom.

Odjel za upravljanje kreditnim rizikom obavlja poslove:

- razvoj i upravljanje procesom procjene kreditnog rizika (razvoj procesa, alata i modela za procjenu i praćenje izloženosti kreditnim riziku, utvrđivanje parametara za procjenu pojedinačnih plasmana i prema tržišnim segmentima)
- procjena rizika plasmana (procjena kreditnog i povezanih rizika za nove i postojeće plasmane),
- praćenje plasmana (monitoring),
- upravljanje kreditnim rizikom portfolija (davanje prijedloga nivoa kreditnog rizika za plasmane, implementacija koncepta ranog upozorenja),
- upravljanje kolateralima (uspostava i vođenje sistema za upravljanje kolateralima, nadziranje procesa unosa podataka, priprema izvještaja).

Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja

- razvoj procesa naplate i oporavka problematičnih potraživanja,
- praćenje i oporavak plasmana (razvoj procesa naplate i oporavka),
- aktivnosti prinudne naplate,
- davanje prijedloga za oporavak klijenata statusa default, te izračuna očekivanih kreditnih gubitaka za klijente individualne procjene.

Tim za upravljanje operativnim rizikom

- razvoj i primjena metoda i sistema za mjerenje, analizu, limitiranje i kontrolu operativnog rizika i usklađivanje sa zahtjevima FBA kao i usklađivanje na najboljom praksom kontrole upravljanja operativnim rizikom,
- razvoj i implementacija koncepta ključnih indikatora rizika za operativni rizik.

c) obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika;

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima definiraju se odgovornosti unutar organizacije vezane za frekvenciju praćenja nivoa indikatora rizika, predlaganje mjera i izvještavanje. Analiza i praćenje rizika relevantnih za banku čine obavezan dio sistema internog upravljanja u banci, te omogućavaju pravovremeno planiranje aktivnosti i mjera koje pružaju odgovarajuću zaštitu od posljedica materijalizacije tih rizika. Kontinuirano praćenje također omogućava da Uprava banke i Nadzorni odbor imaju pravovremenu informaciju za poduzimanje adekvatnih mjera na mitigaciji rizika.

Kreditni i koncentracijski rizik

Banka ima uspostavljen sistem za izvještavanje kojim se osiguravaju primjerene informacije o strukturi kreditnog portfelja (nivoi kreditnog rizika, vrste potraživanja, segmentacija, dani kašnjenja i drugi elementi potrebni za upravljanje kreditnim rizikom) uključujući identifikaciju svih koncentracija rizika.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima prati interne i eksterne limite postavljene za upravljanjem kreditnim rizikom. Uprava, Kreditni odbor i Nadzorni odbor redovno se izvještavaju o izloženosti Banke kreditnom riziku. Izvještaj obuhvata kvalitetu aktive i ključne pokazatelje rizika (iznos nekvalitetnih kredita, pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti, stopa nekvalitetnih kredita, portfolio prihodujućih kredita, pokrivenost prihodujućih kredita ispravkama vrijednosti, nivoi ispravki vrijednosti, kretanje portfelja) te ostale podatke značajne za upravljanje i kontrolu kreditnog rizika.

Redovno se prate pokazatelji apetita za rizik (pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti, stopa nekvalitetnih kredita, koncentracija 15 najvećih dužnika u odnosu na ukupan portfolio).

Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

Banka vrši obračun regulatornog kapitala za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitalu banaka.

Rizik likvidnosti (rizik finansiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti)

Izvještaji koje priprema kontrolna funkcija upravljanja rizicima za rizike likvidnosti uključuju slijedeće:

- *Izvještaj o riziku likvidnosti koji uključuje:*
 - o simulacija ročne usklađenosti uz standardne pretpostavke,
 - o stres scenariji pozicije ročne usklađenosti prema pretpostavkama definisanim na ALCO komitetu,
 - o obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita ročne pozicije (isplata kredita koja bi dovela do pada pozicije do 30 dana ispod nivoa),
 - o obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita LCR i NSFR (odliv likvidne imovine procjena nivoa koji bi doveo do pada pozicije na navedene nivoe),
 - o efekat primjene svih odredbi člana 33. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti na poziciju LCR i NSFR– scenarij stresnih uslova,
 - o pregled ročne strukture ukupne imovine Banke (statički i dinamički gap).

Izvještaj se dostavlja Upravi banke i ostalim članovima ALCO odbora na mjesečnoj osnovi. Navedeni pregledi su sastavni dio kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije, koji se prezentuju i usvajaju na sjednicama Nadzornog odbora.

- *Izvještaj o rezultatima provedenog testiranja Plana za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti*

izvještaj se prezentuje na ALCO Odboru, te dostavlja Upravi banke na usvajanje. Izvještaj je sastavni dio godišnjeg izvještaja kontrolne funkcije za potrebe izvještavanja Nadzornog odbora.

Izveštaji koje dostavlja Sektor za sredstva i likvidnost su slijedeći:

- Izveštaj o likvidnosti – izvještaj se dostavlja ALCO odboru i Upravi banke mjesečno,
- Zapisnik ALCO odbora – izvještaj se dostavlja ALCO odboru po održavanju sjednice ALCO odbora,
- Dnevni izvještaj o koncentraciji i pokazatelj omjer krediti/depoziti.

Redovno se prate pokazatelji apetita za rizik (ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana, ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 90 dana, koeficijent pokriva likvidnosti (LCR), NSFR pokazatelj, koncentracija u izvorima sredstava (isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u Banci), likvidna sredstva/ukupna aktiva, likvidna sredstva/kratkoročne finansijske obaveze, krediti/depoziti i uzeti krediti).

Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

Kamatni rizik

U sklopu Izveštaja o poziciji likvidnosti, dostavlja se i izvještaj o kamatnom riziku, u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Redovno se prati pokazatelj apetita za rizik (odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala).

Regulatorni izvještaj se sačinjava u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

Operativni rizik

Uprava (najmanje kvartalno) i Nadzorni odbor (kvartalno) redovno se izvještavaju o izloženosti Banke operativnim rizicima.

Izvještaj prema Upravi dostavlja Tim za upravljanje operativnim rizikom i obuhvata analizu gubitaka nastalih uslijed događaja operativnog rizika i ostale podatke značajne za upravljanje i kontrolu operativnog rizika.

Minimalno se na godišnjoj osnovi utvrđuje te redovno mjesečno prati pokazatelj apetita za rizik za operativni rizik (pokazatelj gubitaka OR u odnosu na reg.kapital Banke).

Banka vrši obračun regulatornog kapitala za operativni rizik prema jednostavnom pristupu, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitalu banaka. Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

Valutni rizik

U sklopu Izveštaja o poziciji likvidnosti, dostavljaju se pregledi o valutnom riziku.

Redovno se prati pokazatelj apetita za rizik (neto devizna pozicija). Regulatorni izvještaj se sačinjava u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

Rizik finansijske poluge

Izveštavanje prema Upravi banke i ostalim relevantnim organizacionim dijelovima Banke se vrši dnevno. Kontrolna funkcija u sklopu izvještaja o radu kontrolne funkcije izvještava Nadzorni odbor o riziku. Minimalno se na godišnjoj osnovi utvrđuje te redovno prati pokazatelj apetita za rizik za rizik finansijske poluge.

ICAAP/ILAAP i Plan oporavka

U skladu sa regulatornim propisima Nadzorni odbor, na prijedlog Uprave, razmatra i usvaja Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a i Plan oporavka, koji se dostavljaju FBA u skladu sa definisanim rokovima.

d) ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju;

U 2021. godini Banka je nadograđivala postojeći sistem upravljanja rizicima, politike, programe, procedure i limite. Kontinuirano se prate vrijednosti limita i ciljeva koje je Banka ocijenila kao ključne pokazatelje.

Za period 2021-2023 ključni strateški ciljevi u upravljanju rizicima su:

- kvalitetna i efikasna stručnost za upravljanje rizicima koja će primjenom adekvatnih alata obezbijediti optimizaciju rizika i upravljanje učinkom na bazi pokazatelja rizika,
- kontinuirano unaprjeđivati organizacionu strukturu Banke u cilju povećanja efektivnosti u upravljanju rizicima,
- u procesu planiranja staviti fokus na pokazatelje pristupa upravljanja rizicima.

Okvir za provođenje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima sadržan je u pokazateljima pristupa upravljanju rizicima i profilu rizika, upravljanju rizikom kroz upravljačke funkcije te mjerenjem, upravljanjem i izvještavanjem o rizicima od strane nezavisnih funkcija Banke.

Prilikom razmatranja bilo koje poslovne odluke, rizici su sastavni dio razmatranja i doprinose donošenju poslovne odluke. Cilj upravljanja rizicima je rano prepoznavanje materijalnih rizika u trenutnim i budućim poslovnim aktivnostima Banke kako bi se obezbijedilo efikasno upravljanje rizicima te osigurao odgovarajući ponderisani povrat.

Osnovna pravila kojih se Banka pridržava kod sveobuhvatnog upravljanja rizicima su:

- proces procjene adekvatnosti internog kapitala primjeren rizičnom profilu,
- uspostavljanje i praćenje limita rizika,
- minimiziranje uticaja rizika na rezultate poslovanja,
- uspostavljanje administrativnih i računovodstvenih kontrola,
- adekvatno upravljanje operativnim rizikom.

Interna revizija u skladu sa planom rada utvrđuje adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima u Banci, tehnika, alata i primijenjenih metodologija kontrola rizika.

Organizacioni dio Sektor za upravljanje i kontrolu rizika predstavlja kontrolnu funkciju upravljanja rizicima uspostavljenu od strane Nadzornog odbora. Banka redovno na kvartalnom nivou izvještava Agenciju za bankarstvo FBiH o izvršenim aktivnostima kontrolne funkcije (Izvještaj o radu kontrolne funkcije upravljanja rizicima).

U prethodnom periodu Banka je poduzela sve neophodne aktivnosti na usklađivanju procesa upravljanja rizicima sa izmjenama podzakonskog okvira, kao i smjernicama Agencije u vezi upravljanja rizicima i portfolijom:

- poduzet je niz mjera i aktivnosti na očuvanju kvalitete portfolija - kontinuiran nadzor kvalitete kreditnog portfolija, prilagođen sistem praćenja klijenata i raspoređivanja izloženosti u više nivoe kreditnog rizika uvažavajući kriterije definisane Metodologijom za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive,

- kontinuirano se održavaju sjednice Komisije za upravljanje kreditnim rizikom, Komisije za upravljanje kvalitetom portfolija i Komisije za upravljanje nekvalitetnom aktivom, kako bi se pravovremeno identifikovali klijenti koji iskazuju određene znakove povećanog kreditnog rizika ili neizmirenja obaveza,
- kontinuirano se provode mjere na održavanju likvidnosti – redovan pregled internih akata, sa posebnim naglaskom na iste koji definišu postupanja u slučajevima poremećaja pozicija likvidnosti, redovan monitoring veličina plana likvidnosti i izvora finansiranja, te pokazatelja likvidnosti,
- Banka osigurava provođenje mjera na održavanju i očuvanju kapitala,
- uspostavljena je redovna, sedmična, frekvencija praćenja i izvještavanja pokazatelja plana oporavka u skladu sa smjericama FBA,
- zadržana je ranije uspostavljena frekvencija izvještavanja svih značajnih parametara rizika definisanih Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima,
- krajem godine revidiran je interni akt Metodologija za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive u dijelu parametara kreditnog rizika (izmjena segmentacije portfolija pravnih lica i uključenje efekta makroekonomskih faktora na parametar vjerovatnoće neispunjenja obaveza), čime su uvažene preporuke eksternog revizora date kroz ranije revizije,
- redovno se vrši pregled internih akata, kako bi se obezbijedila usklađenost sa podzakonskim okvirom i smjericama Agencije.

e) politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika;

Osnovna pravila kojih se Banka pridržava kod sveobuhvatnog upravljanja rizicima su:

- proces interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti primjeren profilu rizika Banke,
- uspostavljanje i praćenje limita rizika,
- minimiziranje uticaja rizika na rezultate poslovanja,
- uspostavljanje administrativnih i računovodstvenih kontrola,
- adekvatno upravljanje operativnim rizikom.

Kreditni i koncentracijski rizik

Upravljanje instrumentima kreditne zaštite predstavlja dio sistema upravljanja kreditnim rizikom.

U izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, Banka uključuje instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju uslove definisane Odlukom o izračunavanju kapitala banke.

Dodatno, Zakon o bankama definira obavezu osiguranja pokrivenosti kolateralom dijela izloženosti koji prelazi 5% priznatog kapitala banke. Banka je prije odobravanja kreditne izloženosti dužna procijeniti kvalitet i utrživost kolaterala, raspoloživost i vrijednost, te pravnu valjanost kolaterala.

Banka primjenjuje standardizirani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, pri čemu se izračun iznosa izloženosti ponderiranog rizikom može prilagoditi uzimajući u obzir instrumente kreditne zaštite, ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa Odlukom.

Sistem upravljanje kolateralima obuhvaća:

- kontrolu pojedinačnih instrumenata kreditne zaštite u okviru procesa odobravanja kreditnih plasmana,
- kontinuirano vrednovanje i praćenje promjena vrijednosti instrumenata kreditne zaštite,

- analizu podataka i izvještavanje.

Pri izračunu efekata smanjenja kreditnog rizika, Banka koristi slijedeće vrste instrumenata kreditne zaštite:

- materijalnu kreditnu zaštitu,
- nematerijalnu kreditnu zaštitu.

U dijelu materijalne kreditne zaštite, Banka pri vrednovanju finansijskog kolaterala primjenjuje jednostavnu metodu finansijskog kolaterala.

Banka primjenjuje materijalnu kreditnu zaštitu u obliku:

- gotovinski polog položen kod banke kreditora ili druge instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži banka kreditor,
- vrijednosne papire Vlade FBiH.

Nematerijalnu kreditnu zaštitu predstavljaju garancije, jamstva i kontragarancije.

Sa stanovišta instrumenata osiguranja, rizik koncentracije obuhvata: identifikaciju, monitoring i kontrolu bilo koje koncentracije kolaterala u smislu davaoca kolaterala, vrsta ili industrijskih sektora, na nivou portfolija.

Banka analizira, u mjeri u kojoj je to moguće, svoje izloženosti prema izdavaocima kolaterala.

Rizik likvidnosti (rizik finansiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti)

Ublažavanje rizika likvidnosti podrazumjeva uspostavljen sistem redovnog praćenja pokazatelja rizika, a uvažavajući planirane prilive i odlive.

Sistem uključuje redovan izračun pokazatelja apetita za rizik likvidnosti, automatizovan izračun regulatorno propisanih pokazatelja, te provođenje stres testiranja prema scenarijima koji su prilagođeni poslovnom modelu Banke.

Kamatni rizik

Mjere ublažavanja kamatnog rizika uspostavljene su kroz sistem kontinuiranog, dnevnog monitoringa usklađenosti s propisanim ograničenjem odnosa promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala.

Operativni rizik

Tehnike kojima se mitigira operativni rizik podrazumjevaju slijedeće:

- unaprjeđenje sistema internih kontrola (proces, proizvodi, IT rješenja, procjena prilikom uvođenja novih i/ili značajnih izmjena postojećih proizvoda/usluga, redovno testiranje plana kontinuiteta poslovanja kako bi se održavao pouzdan sistem upravljanja operativnim rizikom u slučaju prekida rada ključnih poslovnih procesa Banke),
- obezbjeđenje podrške Tima za upravljanje operativnim rizikom vlasnicima procesa i sistema kod implementacije kontrola operativnog rizika (sastavni dio sistema interne kontrole) i iniciranje samoprocjene rizika za procese i sisteme kojim upravljaju,
- procjena i kontrola rizika eksternalizacije (u domenu kontrole rizika) za postojeće i potencijalne aranžmane,
- podizanje svijesti uposlenika o operativnom riziku i načinima komunikacije u slučaju realizacije operativnog rizika, te redovne edukacije i testiranja uposlenika o operativnom riziku.

Valutni rizik

Mjere ublažavanja tržišnih rizika (valutnog rizika) uspostavljene su kroz sistem kontinuiranog, dnevnog monitoringa usklađenosti s propisanim limitima. Kontrolna funkcija mjesečno provodi scenario analizu/strest test pozicije deviznog rizika.

Rizik finansijske poluge

Mjere ublažavanja rizika poluge uspostavljene su kroz sistem kontinuiranog, dnevnog monitoringa usklađenosti s propisanim ograničenjem stope poluge.

- f) sažet opis povezanosti rizičnog profila banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresirani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima;

Usklađivanje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i Poslovne strategije se radi na način da se usklađivanje odvija putem redovne saradnje i rasprave u okviru sastanaka i komunikacije članova radne grupe (koja je zadužena za procjenu značajnosti rizika, ICAAP, ILAAP), koju čine minimalno predstavnici organizacionih dijelova Odjela za kontrolu rizika, Odjela za planiranje, finansijski kontroling i izvještavanje, Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom, a po potrebi i Odjela za upravljanje ljudskim resursima, Sekretar banke, uz podršku Člana uprave za rizike.

Predstavnici ostalih organizacionih dijelova uključuju se u rad grupe po potrebi u zavisnosti od predmeta rasprave na pojedinim sastancima.

Za revidiranje Strategije zadužen je Sektor za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za kontrolu rizika. Nadzorni odbor usvaja Strategiju, na prijedlog Uprave Banke. Revidiranje Matrice rizika vrši Odjel za kontrolu rizika, u saradnji sa pojedinačnim organizacionim dijelovima koji su kroz Izjavu o sklonosti banke ka preuzimanju rizika određeni kao odgovorni za praćenje i izvještavanje po pojedinačnim rizicima, uz kontrolu od strane Odjela za kontrolu rizika. Revidiranje matrice podrazumijeva preispitivanje ranije određenih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja na osnovu kojih se mjeri pojedinačna značajnost rizika.

Nivoi sistema praćenja rizika se usaglašavaju kroz rad Radne grupe, te se u slučajevima izmjene istih revidiraju i svi povezani interni akti.

Nivoi rizika se redovno razmatraju i na odborima/komisijama Uprave Banke i po potrebi predlažu mjere potrebne za mitigiranje rizika, ovisno od ostvarenih nivoa rizika kao i eventualne izmjene istih.

- g) opis načina na koji se osigurava izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o rizicima, posebno učestalost, područje, te način uključivanja nadzornog odbora i uprave banke u određivanje sadržaja izvještavanja;

Banka je uspostavila sistem redovnog praćenja i izvještavanja o izloženosti rizicima na način da na svim nivoima u Banci omogući pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i neophodne za održavanje usklađenosti Banke sa regulatorno postavljenim ograničenjima.

Izvještavanje podrazumijeva i sveobuhvatno izvještavanje o izloženosti rizicima, ali i izvještavanje o pojedinim specifičnim rizicima.

Uprava, Kreditni odbor, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju redovno se izvještavaju o rizicima u Banci. Upravi banke se dostavljaju i dodatni izvještaji o rizicima u skladu sa zaključcima sa sjednica Uprave banke, kao i izvještaji koje kontrolna funkcija procijeni kao relevantne.

h) opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih.

Upravljanje rizicima je organizovano usklađenjem sa principom tri linije odbrane koji treba da obezbijedi jednostavan i efektivan način za poboljšanje komunikacije po pitanjima rizika i kontrole a što pojašnjava ključne uloge i zadatke svakog uposlenika i organizacionog dijela Banke.

Prvu liniju odbrane predstavlja operativno rukovodstvo koje i direktno upravlja rizikom. Ono je odgovorno za procjenu, kontrolu i preuzimanje rizika te poduzimanje korektivnih mjera za otklanjanje nedostataka u funkcionisanju procesa i kontrola. Operativno rukovodstvo je odgovorno za uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola u svojoj nadležnosti i funkcionisanje uspostavljenih postupaka kontrole na dnevnoj osnovi. Operativno rukovodstvo prati odluke o preuzimanju rizika, poštuje interne limite, procedure i pravilnike Banke, prati rizik klijenata, rizik transakcija, rizik proizvoda, implementira efikasan sistem kontrole procesa, vrši identifikaciju rizika te učestvuje u procjeni materijalnosti.

Opšti zadaci svakog organizacionog dijela Banke uključuju:

- praćenje i implementaciju zakonskih, podzakonskih akata i standarda relevantnih za rad organizacionog dijela i procese u nadležnosti organizacionog dijela,
- unaprjeđenje internih akata koji su u nadležnosti organizacionog dijela,
- definisanje, uspostavljanje, održavanje i procjenu adekvatnosti kontrola unutar poslovnih procesa u nadležnosti organizacionog dijela, kao sastavni dio sistema interne kontrole Banke,
- identifikaciju i upravljanje rizicima koji su u vezi sa radom organizacionog dijela, kao i prijavu svih potencijalnih i materijaliziranih rizika i njihovih efekata na način propisan internim aktima Banke.

Drugu liniju odbrane čine:

- funkcija upravljanja rizicima,
- funkcija usklađenosti,
- funkcija upravljanja ljudskim resursima,
- kontroling, kao funkciju za nadzor finansijskih rizika i pitanja finansijskog izvještavanja.

Procesi upravljanja rizicima i kontrole rizika uključuju slijedeće zadatke:

- evidencija rizika,
- uspostavljanje procesa upravljanja rizicima na svim nivoima organizacije kroz implementaciju konkretnih aktivnosti i razvoj svijesti o rizicima bankarskog poslovanja,
- ključna podrška u implementaciji sistema interne kontrole banke, evidentiranja poznatih (potencijalnih) rizika, praćenja, simulacije efekata, mjerenja učinaka materijalizacije i predlaganje i provedba mjera za izbjegavanje i umanjenje efekata.

Treća linija odbrane je interna revizija koja obezbjeđuje uvjeravanje u efektivnost procesa upravljanja, upravljanja rizikom i internih kontrola, uključujući i način na koji prva i druga linija odbrane ostvaruju ciljeve upravljanja rizikom i funkcionisanja internih kontrola.

Pored interne revizije, eksterni revizori i regulator kao tijela izvan okvira organizacione strukture Banke imaju značajnu ulogu u sveukupnom procesu upravljanja rizicima i internoj kontroli.

Sistemi internih kontrola obuhvataju računovodstveno i finansijsko poslovanje Banke, uključujući kontrolu finansijskog plana i planiranja, standardnih i nestandardnih troškova, statističkih analiza i njihovu objavu, periodičnih operativnih i poslovnih izvještaja, te programa obuke za edukaciju svih zaposlenika banke u korelaciji sa provođenjem kontrolnih funkcija banke.

Svi uposlenici Banke su odgovorni za sprovođenje internih kontrola. Svaka organizaciona jedinica je odgovorna za osiguranje da su interne kontrole uspostavljene, da su propisno dokumentovane i da se održavaju. Osoba sa najvećom odgovornošću u tom smislu je direktor/voditelj organizacione jedinice.

VI Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital

Banka utvrđuje visinu regulatornog kapitala u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo FBiH o izračunavanju kapitala banke ("Sl.novine FBiH" broj 81/17; 50/19) .

a) Struktura regulatornog kapitala

C 01.00		Iznos
		010
010	REGULATORNI KAPITAL	123.815
015	OSNOVNI KAPITAL	93.815
020	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	93.815
030	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	69.098
040	Plaćeni instrumenti kapitala	69.098
045	Od čega instrumenti kapitala koje upisuju tijela javnog sektora u vanrednim situacijama	
050	Bilješka: Instrumenti kapitala koji se ne priznaju	
060	Premija na dionice	
070	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	
080	(-) Direktna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala	
090	(-) Indirektna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala	
091	(-) Ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje Agencija utvrdi da ne predstavlja realno i prihvatljivo povećanje regulatornog kapitala	
092	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata redovnog osnovnog kapitala	
130	Zadržana dobit	
140	Zadržana dobit proteklih godina	
150	Priznata dobit ili gubitak	
160	Dobit ili gubitak koji pripada vlasnicima matičnog društva	1.029
170	(-) Dio dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine ili dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine koji nije priznat	-1.029
180	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	7.548
200	Ostale rezerve	17.737
210	Rezerve za opšte bankarske rizike	
220	Prelazna usklađenja na osnovu instrumenata redovnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati	
230	Manjinski udjel priznat u redovnom osnovnom kapitalu	
240	Prelazna usklađenja na osnovu dodatnih manjinskih udjela	
250	Usklađenja redovnog osnovnog kapitala zbog bonitetnih filtera	
260	(-) Povećanja vlasničkog kapitala koja proizlaze iz sekuritizirane imovine	
270	Rezerva na osnovi zaštite novčanih tokova	
280	Kumulativni dobiti i gubici po obavezama vrednovanima po fer vrijednosti zbog promjena vlastitog kreditnog rejtinga	

285	Dobici ili gubici nastali vrednovanjem po fer vrijednosti, koji proizlaze iz kreditnog rejtinga same banke povezanog s obavezama po finansijskim derivatima	
290	(-) Vrijednosna usklađenja zbog zahtjeva za bonitetno vrednovanje	
300	(-) Goodwill	
310	(-) Goodwill koji se iskazuje kao nematerijalna imovina	
320	(-) Goodwill uključen u vrednovanje značajnih ulaganja	
330	Odgođene porezne obaveze povezane s goodwillom	
340	(-) Ostala nematerijalna imovina	-568
350	(-) Bruto iznos ostale nematerijalne imovine (ostala nematerijalna imovina prije odbitaka odgođenih poreznih obaveza)	-568
360	Odgođene porezne obaveze povezane sa ostalom nematerijalnom imovinom	
370	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane porezne obaveze	
380	(-) Manjak ispravke vrijednosti za kreditni rizik u odnosu na očekivane gubitke primjenom IRB pristupa	
390	(-) Imovina penzionog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca	
400	(-) Imovina penzionog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca	
410	Odgođene porezne obaveze povezane sa imovinom penzionog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca	
420	Imovina penzionog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca koju institucija ima neograničenu mogućnost koristiti	
430	(-) Recipročna međusobna ulaganja u redovni osnovni kapital	
440	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	
450	(-) Kvalificirani udjeli izvan finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	
460	(-) Sekuritizacijske pozicije na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	
470	(-) Slobodne isporuke na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	
471	(-) Pozicije u košarici za koje institucija ne može utvrditi ponder rizika prema IRB pristupu i na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	
472	(-) Izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja u skladu s pristupom internih modela na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	
480	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka nema značajno ulaganje	
490	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	
500	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	
510	(-) Iznos koji premašuje prag od 17,65%	
520	Ostala prelazna usklađenja redovnog osnovnog kapitala	
524	(-) Dodatni odbici od redovnog osnovnog kapitala	
529	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	
530	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
540	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
550	Plaćeni instrumenti kapitala	

560	Bilješka: Instrumenti kapitala koji se ne priznaju	
570	Premija na dionice	
580	(-) Vlastiti instrumenti dodatnog osnovnog kapitala	
590	(-) Direktna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala	
620	(-) Indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala	
621	(-) Ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje Agencija utvrdi da ne predstavlja realno i prihvatljivo povećanje regulatornog kapitala	
622	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala	
660	Prelazna usklađenja na osnovu instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati	
670	Instrumenti društava kćeri koji su priznati u dodatnom osnovnom kapitalu	
680	Prelazna usklađenja na osnovu dodatnog priznavanja instrumenata društava kćeri u dodatnom osnovnom kapitalu	
690	(-) Recipročna međusobna ulaganja u dodatni osnovni kapital	
700	(-) Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka nema značajno ulaganje	
710	(-) Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	
720	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
730	Ostala prelazna usklađenja dodatnog osnovnog kapitala	
740	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	
744	(-) Dodatni odbici od dodatnog osnovnog kapitala	
748	Elementi ili odbici od dodatnog osnovnog kapitala – ostalo	
750	DOPUNSKI KAPITAL	30.000
760	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	30.000
770	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	30.000
780	Bilješka: Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji nisu priznati	
790	Premija na dionice	
800	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	
810	(-) Direktna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala	
840	(-) Indirektna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala	
841	(-) Ulaganja u instrumente dopunskog kapitala za koje Agencija utvrdi da ne predstavlja realno i prihvatljivo povećanje regulatornog kapitala	
842	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata dopunskog kapitala	
880	Prelazna usklađenja na osnovu instrumenata dopunskog kapitala koji se nastavljaju priznavati i subordinisani dugovi	
890	Instrumenti društava kćeri koji su priznati u dopunskom kapitalu	
900	Prelazna usklađenja na osnovu dodatnog priznavanja instrumenata društava kćeri u dopunskom kapitalu	
910	Priznati iznos viška rezervacija iznad očekivanih gubitaka primjenom IRB pristupa	
920	Opšti ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	
930	(-) Recipročno međusobno ulaganje u dopunski kapital	

940	(-) Instrumenti dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka nema značajno ulaganje	
950	(-) Instrumenti dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	
960	Ostala prelazna usklađenja dopunskog kapitala	
970	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
974	(-) Dodatni odbici dopunskog kapitala	
978	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	

Na dan 31.12.2021. godine regulatorni kapital, izračunat u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala stavki redovnog osnovnog kapitala, iznosi KM 123.815/h i u odnosu na kraj 2020. godine veći je za KM 40.306/h ili 48,3%. U strukturi regulatornog kapitala osnovni kapital učestvuje sa 75,8%, dok dopunski učestvuje sa 24,2%. Dopunski kapital iznosi KM 30.000/h i cjelokupan iznos se odnosi na subordnirani dug, a u odnosu na kraj prethodne godine veći je za KM 9.123/h. U novembru 2021. godine Banka je dobila saglasnost Agencije za uključenje subordiniranog duga u iznosu od KM 15.000/h u dopunski kapital, na osnovu Ugovora o kreditu po subordniranim uslovima zaključenog dana 12.05.2021. godine.

b) Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata			
		Instrumenti redovnog osnovnog kapitala	Dopunski kapital
1.	Emitent	Union banka dd Sarajevo	Federalno Ministarstvo finansija
1.1.	Jedinstvena oznaka	UNIBR	NP
	Tretman u skladu sa propisima		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidiranoj osnovi	pojedinačnoj	pojedinačnoj
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice	Dopunski kapital
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	69.098 KM	30.000 KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	69.098.420.00 KM	30.000.000.00 KM
5.1.	Emisiona cijena	20.00 KM	NP
5.2.	Otkupna cijena	NP	NP
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital	Obaveza - amortizovana vrijednost
7.	Datum izdavanja instrumenta	05.07.2007. godine 16.11.2018. godine 28.10.2021. godine	07.04.2020. godine 06.09.2021. godine
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	bez dospjeća	sa dospjećem
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	bez dospjeća	07.04.2040. godine 06.09.2041. godine
9.	Opcija kupovine od strane emitenta uz prethodno odobrenje nadležnog tijela	NE	NE
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP	NP

9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP	NP
	Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	promjenjivi	fiksna
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP	0.10%
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP	NP
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	puno diskreciono pravo	bez diskrecionog prava
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	puno diskreciono pravo	bez diskrecionog prava
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih poticaja za otkup	NE	NE
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	nekumulativni	nekumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	nekonvertibilni	konvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	NP	Odluka emitenta Odluka Skupštine Banke
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti	NP	djelimično/cijelosti
19.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP	
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP	dobrovoljna
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP	dionički kapital
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP	Union banka
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	NP	NE
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	NP	NP
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	NP	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	NP	NP
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	NP	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema povjericima	isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema nepodređenim povjericima
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	NP	NP
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP	NP

Regulatorni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Osnovni kapital predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.

Osnovni kapital, koji je u potpunosti jednak redovnom osnovnom kapitalu budući da Banka ne raspolaže stavkama dodatnog osnovnog kapitala, sastoji se od dioničkog kapitala, akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti i ostalih rezervi umanjanih za nematerijalna ulaganja.

Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit uključuje nerealizirane gubitke/dobitke s osnove vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine koja je raspoređena u portfelj imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu svobuhvatnu dobit, kao i iznose koji su rezultat primjene modela umanjavanja za te instrumente (kreditni rizik).

Ostale rezerve sastoje se od rezervi koje je Banka formirala na teret dobiti u skladu sa odlukama Skupštine.

Dopunski kapital se u cijelosti odnosi na subordinirani dug, do 1/3 vrijednosti osnovnog kapitala.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala nematerijalna imovina predstavlja odbitnu stavku od redovnog osnovnog kapitala

Zadržana dobit i ostale rezerve priznaju se samo ako su bezuslovno, potpuno i neograničeno u svakom trenutku raspoložive za pokriće gubitaka. Banka u regulatorni kapital ne uključuje dobit tekuće godine.

c) Opis svih ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog (priznatog) kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ova ograničenja odnose

Regulatorni kapital banke ne smije pasti ispod iznosa osnivačkog kapitala koji se u skladu sa odredbama zakonskog propisa zahtijeva prilikom izdavanja dozvole za rad. Dopunski kapital ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

d) Banka posebno objavljuje vrstu i iznose regulatornih usklađivanja, prilagođavanja i stavki koje nije dužna da odbija od elemenata regulatornog kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke

Banka nema navedene stavke.

VII Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala

Visinu kapitalnih zahtjeva Banka izračunava u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala. Banka je dužna da u svakom trenutku održava kapital na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a najmanje u visini zbira slijedećih kapitalnih zahtjeva za:

- kreditni rizik i rizik za izloženosti po osnovu slobodnih isporuka
- poslove iz knjige trgovanja
- tržišne rizike (valutni, rizik namirenja i robni)
- operativni rizik

Kapitalni zahtjev za kreditni rizik - Banka primjenjuje standardizovani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik. Izloženost čine knjigovodstvena vrijednost stavki aktive bilansa i vanbilansa Banke izloženih riziku, nakon umanjenja za ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne izloženosti.

Kapitalni zahtjev za tržišni rizik – Ukupni kapitalni zahtjev za tržišne rizike čini samo jedna komponenta i to kapitalni zahtjev za valutni rizik, koji se izračunava množenjem zbira ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%. Banka isti izračunava ukoliko neto otvorena pozicija prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala.

Kapitalni zahtjev za operativni rizik – kod izračuna ovog zahtjeva Banka koristi metodu jednostavnog pristupa – metodologija relevantnog pokazatelja. Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja.

Propisane minimalne stope kapitala koje Banka u svakom trenutku mora ispunjavati u skladu sa članom 34. Odluke o izračunavanju kapitala su:

- stopa redovnog osnovnog kapitala 6,75% ukupne izloženosti rizicima,
- stopa osnovnog kapitala 9,0% ukupne izloženosti rizicima,
- stopa ukupnog kapitala 12,0% ukupne izloženosti rizicima.

Prema članu 39. Odluke o izračunavanju kapitala Banka je također dužna osigurati zaštitni sloj za očuvanje u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Adekvatnost kapitala		
Red. br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	251
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	335
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0
6.	Izloženosti prema institucijama	817
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	13.382
8.	Izloženosti prema stanovništvu	9.610
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	9.164
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	466
11.	Visokorizične izloženosti	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	81
16.	Ostale izloženosti	2.690
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke	
18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	133
18.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	
18.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja	
18.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	133
18.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	
19.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	1.718
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	29,13%
21.	Stopa osnovnog kapitala	29,13%
22.	Stopa regulatornog kapitala	38,44%

Povećanje adekvatnosti kapitala na 31.12.2021. godine u odnosu na kraj 2020 godine je prije svega posljedica povećanja iznosa regulatornog kapitala u toku 2021 godine

Informacije koje se odnose na izloženost banke kreditnom riziku, uključujući tehnike smanjenja kreditnog rizika i informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika - ECAI ili agencijama za kreditiranje izvoza - ECA:

a) primijenjenu definiciju izloženosti u statusu neizmirenja obaveza;

Pojam izloženosti u statusu neizmirenja obaveza se odnosi na ukupnu sadašnju (na datum bilansa) izloženost klijenta uključujući i povezane vanbilansne izloženosti, koja zadovoljava kriterij objektivnog dokaza umanjenja vrijednosti.

Odlukom o izračunavanju kapitala banaka definisano je da su izloženosti u statusu neizmirenja obaveza potraživanja po osnovu kojih dužnik kasni sa otplatom više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza ako:

- klijent je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, ili
- dogodio se drugi događaj gubitka odnosno banka smatra da nije vjerovatno da će dužnik platiti sve svoje obaveze prema banci u potpunosti (bez realizacije kolaterala).

Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se potraživanja od:

- fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika, te
- pravnih lica u iznosu većem od 1000 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika.

Svi finansijski instrumenti za koje se vrši umanjenje vrijednosti raspoređuju se u nivo kreditnog rizika 1 ukoliko imaju nizak kreditni rizik ili nisu imali pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje. Ukoliko se kreditni rizik značajno povećao, ali ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednost imovina se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 2.

Imovina koja zadovoljava kriterij objektivnog dokaza umanjenja vrijednosti raspoređena je u nivo kreditnog rizika 3. Način procjene podrazumijeva grupnu ili individualnu procjenu umanjenja vrijednosti. Individualno se procjenjuju sve izloženosti koje su individualno/pojedinačno značajne, a raspoređene su u nivo kreditnog rizika 3 (status default).

Za kategoriju finansijskih instrumenata koji nisu imali značajno povećanje kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja ili imaju nizak kreditni rizik, očekivani kreditni gubici iskazuju se po osnovu rizika neizmirenja obaveza tokom slijedećih 12 mjeseci, odnosno imovina je kategorisana u nivo kreditnog rizika 1.

Za finansijske instrumente koji su imali značajno smanjenje kvalitete u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja, ali i dalje ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti i nije imovina kupljena ili stvorena umanjena za kreditne gubitke vrši se priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tokom vijeka trajanja, a takvi instrumenti su kategorisani u nivo kreditnog rizika 2. Procjena kreditnog rizika se vrši bez uzimanja u obzir postojanje kolaterala.

Nivo kreditnog rizika 3 odnosi se na kredite za koje postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti (ekvivalentno default kategorizaciji) za koje se također priznaju očekivani kreditni gubici tokom vijeka trajanja. Sve pojedinačno značajne izloženosti za koje su identifikovani događaji koji vode do gubitka,

odnosno koje su u statusu neizmirenja obaveze se procjenjuju na pojedinačnoj osnovi. Pojedinačna osnova podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova po posmatranom plasmanu te izračuna njihove sadašnje vrijednosti.

b) opis pristupa i metoda za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditni rizik;

Umanjenje vrijednosti ECL se obračunava primjenom risk parametara PD, LGD, i FLI (MEF – makroekonomski faktor) na izloženost (EAD – exposure at default).

PD parametar se na nivou pojedine izloženosti može interpretirati kao vjerovatnoća da će pojedina transakcija odnosno klijent u datom vremenskom periodu ispuniti definiciju statusa neizmirenja obaveza ili drugim riječima, da će na pojedinačnom nivou biti identifikovan događaj gubitka. Zato se za transakcije/klijente koji se već nalaze u defaultu pretpostavlja da je PD jednak 1.

LGD parametar se primjenjuje prema stopama definisanim Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Grupne ispravke vrijednosti nivoa kreditnog rizika 1 se izračunavaju primjenom formule $PD * LGD * MEF * EAD$.

Za kredite raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 kalkulišu se rezervisanja po principu očekivanog gubitka tokom cijelog života (lifetime PD) primjenom formule $\sum_1^t PD_t * LGD * MEF * EAD_t * D_t$.

Grupne ispravke vrijednosti nivoa kreditnog rizika 3 se izračunavaju primjenom formule $PD * LGD * EAD$, gdje je $PD=1$.

Za portfolio pravnih lica u defaultu izračun se radi samo na individualnoj osnovi, dok se za portfolio fizičkih lica primjenjuje individualna osnova samo za izloženosti koje prelaze iznos od 100hilj KM.

Pojedinačna osnova za nivo 3 podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova po posmatranom plasmanu te izračuna njihove sadašnje vrijednosti primjenom formule

$$IA = EAD - \sum_i^N \frac{CF_i}{(1+EIR)^{t_i}} \cdot$$

Inputi za određivanje nivoa kreditnog rizika i procjenu ispravke vrijednosti se obezbjeđuju od strane Sektora za kreditne i operativne rizike i Sektora za poslovanje sa klijentima, na osnovu kojih se provode ispravke vrijednosti na plasmane.

c) Ukupan iznos izloženosti banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja

Neto vrijednost izloženosti izračunata je kao vrijednost bilansnih i vanbilansnih stavki nakon umanjavanja za ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne izloženosti.

Prosječna neto izloženost tokom razdoblja izračunata je kao prosjek četiri kvartala poslovne godine.

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	422.953	335.512
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	202.539	219.536
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.095	3.275

4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	33.935	25.806
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	182.437	167.126
8.	Izloženosti prema stanovništvu	120.121	110.029
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	131.739	126.044
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	8.932	6.352
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	679	701
16.	Ostale izloženosti	43.833	44.049

d) Geografska podjela izloženosti po značajnim područjima prema kategorijama izloženostima

Kategorija izloženosti	BiH	Hrvatska	Njemačka	Ostale Zemlje
Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	422.953			
Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	202.539			
Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.095			
Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama				
Izloženosti prema međunarodnim organizacijama				
Izloženosti prema institucijama	1.573	21.028	11.178	157
Izloženosti prema privrednim društvima	178.446	3.991		
Izloženosti prema stanovništvu	120.121			0
Izloženosti osigurane nekretninama	131.740			
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	8.932			
Visokorizične izloženosti				
Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica				
Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom				
Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima				
Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	460			219
Ostale izloženosti	43.820			13

e) podjelu izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu prema potrebi

**Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)
(u 000 KM)**

B r .	Kategorija izloženosti	Djelatnosti														Ukupno				
		Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snadbjevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snadbjevanje vodom, kanalizacija, pravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	0 Građevinarstvo	Finansijsko posredovanje (FIN)	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Poslovanje nekretninama	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti		Javna prava i odbrana, obavezno soc. osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	422.953	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	422.953
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	300	0	0	0	0	0	0	202.239	0	0	0	0	202.539
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	15	0	0	0	1	0	2.015	0	0	791	272	3.094	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	33.935	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33.935	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	272	4.748	69.855	0	1.382	33.895	4.912	51.448	6.377	1.939	2.976	0	4.599	9	0	27	0	182.437	

8	Izloženosti prema stanovništvu	82	234	2.254	15	0	1.399	8	3.347	323	220	0	17	4.879	16	0	106.718	120.120
9	Izloženosti osigurane nekretninama	313	1.727	24.164	63	908	3.794	0	14.433	2.278	1.682	0	4.099	5.514	59	0	72.654	131.740
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1	0	3.756	0	0	0	0	5.015	102	0	0	0	0	0	1	57	8.932
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	679	0	0	0	0	0	0	0	0	0	679
16	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	43.828	0	0	0	0	0	0	0	0	5	43.833

f) preostali rok dospjeća svih izloženosti i po kategorijama izloženosti, a ako je primjenjivo i detaljnije;

Preostali rok do dospjeća svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti) (u 000 KM)						
Br.	Kategorija izloženosti	<= 1 god	>1<= 5 god	>5 god	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	422.953	0	0	0	422.953
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	198.570	3.969			202.539
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	275	804	2.015		3.095
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama					0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama					0
6.	Izloženosti prema institucijama	33.924	11			33.935
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	112.601	53.780	16.056		182.437
8.	Izloženosti prema stanovništvu	16.518	23.725	79.877		120.121
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	21.516	31.684	78.540		131.740
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	3.528	341	5.063		8.932
11.	Visokorizične izloženosti					0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica					0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom					0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima					0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	679				679
16.	Ostale izloženosti	13			43.820	43.833

g) Podjela izloženosti prema značajnoj privrednoj grani

Izloženosti prema značajnoj grani privrede (u 000 KM)							
Br.	Kategorija izloženosti	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2	-2	3	-2	671	-3
2	Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0	6.751	-42
3	Prerađivačka industrija	6.957	-3.201	6.295	-2.376	96.912	-639

4	Proizvodnja i snadbjevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	0	0	79	-1
5	Snadbjevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	0	0	0		2.316	-26
6	Građevinarstvo	852	-852	852	-852	39.243	-155
7	Finansijsko posredovanje (FIN)	0	0	4	0	507.146	-518
8	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	5.706	-691	4.269	-530	70.133	-905
9	Saobraćaj i skladištenje	862	-760	762	-670	9.726	-247
10	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	0	0	1	0	4.008	-167
11	Informacije i komunikacije	0	0	9	0	0	0
12	Poslovanje nekretninama	0	0	536	-27	7.288	-196
13	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	0	0	3	0	15.415	-422
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti			0		79	-3
15	Javna uprava i odbrana, obavezno soc. osiguranje	35	-34	29	-29	204.292	-30
16	Obrazovanje	0	0	1	-1	45	0
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	1	-1	2	0	929	-6
18	Umjetnost, zabava i rekreacija			6	0	11	-2
19	Ostale uslužne djelatnosti			2	0	180.577	-928
20	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa						
21	Ostalo neraspoređeno	1.003	-946	966	-862		
22	Ukupno	15.419	-6.487	13.742	-5.349	1.145.620	-4.291

h) prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke) iz tačke g) tokom izvještajnog perioda, koji uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog perioda i završno stanje;

RB		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje	5.399	4.897
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	1.857	1.469
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	-769	-2.075
4.	Završno stanje	6.487	4.291

i) za svaku od kategorija izloženosti:

- 1) naziv odabrane ECAI ili ECA, kao i razloge za svaku promjenu izbora istih,
- 2) kategorije izloženosti za koje se upotrebljava procjena kreditnog rejtinga ECAI ili ECA,
- 3) opis procedura koje se odnose na primjenu kreditnog rejtinga izdavaoca ili emitovanih finansijskih instrumenata izdavaoca na pojedine pozicije iz bankarske knjige,
- 4) raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane ECAI ili ECA u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika,

Banka primjenjuje standardizovani pristup mjerenju kreditnog rizika u skladu s Odlukom o izračunavanju kapitala Banke.

Prilikom rasporeda prema ponderima rizika inicijalno vrši provjeru da li je dostupan podatak o kreditnoj procjeni ECAI za instituciju prema kojoj je Banka izložena. Banka se koristi procjenama rizika urađenih od strane vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga samo od institucije koje Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište (ESMA) objavi na svojoj web stranici kao registrovane i certificirane agencije za procjenu kreditnog rizika. Banka se koristi kreditnim procjenama Standard & Poor's.

Izloženosti prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, odnosno dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama kojoj institucija ima sjedište.

Banka primjenjuje jedinstven pristup kod određivanja kreditnog rejtinga za potrebe izračunavanja rizikom ponderisane aktive i potrebe izračunavanja ECL.

5) Iznos izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite (u 000 KM)					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmiranje obaveza	Izloženosti u statusu neizmiranje obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmiranje obaveza	Izloženosti u statusu neizmiranje obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	422.953	0	422.953	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	202.539	0	203.074	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.095	2	3.095	2
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0		0

5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	33.935	0	33.935	0
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	182.437	8.873	170.116	3.773
8.	Izloženosti prema stanovništvu	120.121	56	118.950	56
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	131.740	0	131.740	0
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza		0	0	0
11.	Visokorizične izloženosti	0	0		0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0		0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0		0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0		0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	679	0	679	0
16.	Ostale izloženosti	43.833	0	61.890	0

VIII Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala

Stopa protucikličnog zaštitnog sloja kapitala za Banku iznosi 0,0%. Shodno tome Banka trenutno ne izdvaja kapital temeljem zahtjeva za protuciklični sloj. Dodatni zahtjev za kapitalom od 1,0% koji je rezultat SREP procjene Banka obezbjeđuje iz stavki redovnog osnovnog kapitala.

IX Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se osnovni kapital Banke podijeli s mjerom ukupne izloženosti prema članu 37. Odluke o izračunavanju kapitala, te se izražava u postotku. Banka izračunava finansijsku polugu na referentni datum izvještavanja i ista ne može biti manja od 6,0%.

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 10% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala	5.173
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 20% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala	6,287
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala	6.650
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala	
Ostala imovina	1.054.365
(-) Iznos odbitnih stavki aktive - osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala	(568)

Izloženost stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala	1.071.907
Kapital	
Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala	93.815
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala	8.75%

Mjera ukupne izloženosti banke predstavlja imovinu banke, kao i vanbilansne stavke na koje primjenjuje pripadajuće konverzijske faktore, umanjene za odbitne stavke osnovnog kapitala.

Informacija o visini stope finansijske poluge se dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH kvartalno uz prethodnu saglasnost Nadzornog odbora, mjesečno radi praćenja propisanih limita, a dnevno za interne potrebe Banke.

Stopa finansijske poluge je veća u odnosu na 2020. godinu za 1,75 PP kao posljedica povećanja osnovnog kapitala. Povećanje osnovnog kapitala u odnosu na 31.12.2020. godinu iznosi KM 31.183/h i isti je rezultat dokapitalizacije Banke.

X Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve

a) strategije i postupke za upravljanje rizikom likvidnosti;

Likvidnost Banke predstavlja sposobnost obezbjeđivanja dovoljnih novčanih sredstava za finansiranje dospjelih obaveza. Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka gubitka u slučajevima kada finansijska institucija nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je finansijska institucija zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje obaveze za njihovo dospjeće, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih. Banka mora stalno obezbjeđivati odgovarajući nivo likvidnosti za potrebe ispunjavanja svojih kratkoročnih obaveza, kao i u slučaju nepredviđenih udara na likvidnosti.

Banka je uspostavila i provodi strategiju upravljanja rizikom likvidnosti, kroz provođenje interne procjene adekvatnosti likvidnosti, a koja je usklađena sa na Strategijom poslovanja i Strategijom preuzimanja upravljanja rizicima.

Strategija preuzimanja upravljanja rizicima pruža stratešku orijentaciju upravljanja rizicima za sve vrste rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju te koje je Banka ocijenila kao materijalno značajne rizike.

Rizik likvidnosti je ocijenjen kao materijalno značajan te se zbog navedenog sačinjava zaseban interni akt koji definiše strategiju u upravljanju rizikom likvidnosti.

Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti obuhvata:

- okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja – interni akti, uspostavljen kontinuiran proces praćenja indikatora rizika relevantnih za poslovanje,
- utvrđivanje zaštitnih slojeva likvidnosti – planiranje ulaganja u visokolikvidnu imovinu vodeći računa o interno postavljenim limitima, planiranje i praćenje izvora koji imaju značajan uticaj na stanje visokolikvidne imovine i parametre rizika,
- unutar dnevno upravljanje likvidnosti – kontinuirano unaprjeđenje ovog dijela procesa, a uvažavajući preporuke regulatora i interne revizije iz prethodnog perioda,

- provođenje stres testova u okviru likvidnosti – redovno provođenje testova prilagođenih poslovanju Banke, a dodatno usklađenih za efekte koje pandemija može proizvesti na ključne indikatore rizika
- plan za vanredne situacije iz oblasti likvidnosti – redovno revidiranje plana uvažavajući promjene u poslovanju ili okruženju, a uvažavajući date preporuke za unaprjeđenje ovog dijela procesa,
- plan oporavka likvidnosti koji je sastavni dio sveobuhvatnog plana oporavka – izrada plana oporavka koja uvažava specifičnosti poslovanja Banke kao i potencijalne negativne efekte koje pandemija može proizvesti na pozicije likvidnosti.

Strategija upravljanja rizikom likvidnosti Banke definiše pristup upravljanju rizikom likvidnosti koji osigurava Banci da očuva svoju finansijsku snagu i sposobnost da u svakom trenutku obezbijedi adekvatan stepen likvidnosti, čak i u situacijama koje mogu nastati iznenada i neočekivano, za izmirenje svojih dospjelih obaveza.

Politikama i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti Banke utvrđuju se minimalni kvalitativni zahtjevi, koje je Banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, kao i minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenata pokrića likvidnosti, osiguranja stabilnih izvora finansiranja i korištenja dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

Za upravljanjem rizikom likvidnosti u Banci primarno su odgovorni sljedeći organi:

- Nadzorni odbor
- Uprava banke
- Sektor za upravljanje i kontrolu rizika
- Sektor za sredstva i likvidnost.

Izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom

Prioritetan cilj kojem Banka teži u svom poslovanju je održavanje potrebne likvidnosti, čijom realizacijom se stvaraju preduslovi za izvršavanje preuzetih obaveza prema vlasnicima, deponentima i ostalim subjektima koji posluju sa Bankom. Likvidnost Banke je osnovna pretpostavka za njenu održivost i uspjeh na finansijskom tržištu. Upravljanje rizikom likvidnosti čine harmonizirane aktivnosti koje obezbjeđuju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno novčanih tokova (priliva i odliva) i koncentracija. Potencijalne buduće likvidnosne potrebe će biti zasnovane na kontinuiranom planiranju.

Model poslovanja Banke podrazumijeva oprezan pristup razvoju poslovanja u različitim tržišnim segmentima uz profiliranje u ulozi „servisne banke“ za institucije, javni sektor i nivoe državne vlasti, Banke koja daje podršku optimizaciji modela finansiranja javnog sektora. Banka nastoji da različitim oblicima finansiranja po namjeni, roku otplate, načinu i dinamici vraćanja, odgovori kreditnim zahtjevima svojih klijenata.

Banka je dužna procijeniti očekivane promjene u izvorima finansiranja koje redovno prati kroz različite analize koje mogu uticati na rizik izvora finansiranja. U procjeni eventualnog rizika izvora finansiranja tržišna praksa nalaže identifikovanje, ispitivanje, pravilno upravljanje izvorima, te dokumentovanje promjena uslova, ali i samih potreba izvora finansiranja u svrhu efikasnog upravljanja izvorima. Banka svoje izvore planira na osnovu rasta aktive, posebno kredita, te ih svakodnevno analizira kroz praćenje ispunjenja budžeta, te drugih vrsta izvještaja. Ukoliko dođe do većih odstupanja od planiranog volumena kredita, vrši se revidiranje planova izvora finansiranja, kako bi se dodatno obezbjedile vrste i način prikupljanja izvora finansiranja, vodeći pri tome računa o aspektu troškova, odnosno profitabilnosti, što podrazumijeva izbjegavanje preuzimanja nepotrebnih troškova likvidnosti.

Plan likvidnosti i plan izvora finansiranja ima ključnu ulogu u ukupnom procesu upravljanja likvidnošću jer utiče na pozicije kratkoročne i strukturne likvidnosti, te znatno umanjuje rizik budućeg finansiranja..

Planom se definiraju potrebe i izvori finansiranja kako bi se održala ravnoteža između imovine i obaveza. Plan finansiranja ažurira se barem jednom godišnje. Osim toga, on mora biti usklađen s procesom izrade poslovnog plana (budžetiranja) i sa okvirom upravljanja apetitom za rizik.

Poremećaji likvidnosti Banke mogu proizaći iz eksternih i internih slučajeva koji bi mogli ugroziti likvidnost Banke.

Kriza likvidnosti predstavlja situaciju u kojoj Banka otežano ispunjava svoje obaveze plaćanja na datume njihovog dospjeća. Planom likvidnosti za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti se propisuju aktivnosti koje Banka poduzima u periodu krize likvidnosti. Svrha donošenja i provođenja plana aktivnosti za identifikovanje, mjerenje i upravljanje mogućim i ozbiljnim likvidnosnim problemima, je zaštita depozitara, kreditora i dioničara Banke, odnosno očuvanje kontinuiteta poslovanja Banke. Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti definiše:

- indikatore ranog upozorenja (kao naznake nastupanja krize),
- dužnosti i odgovornosti pojedinih osoba u slučajevima nedostatka likvidnosti (zaduženih npr. za odnose sa klijentima, javnošću, ključnim tržišnim učesnicima, dioničarima, Agencijom za bankarstvo FBiH procedure za pravovremeno i relevantno informisanje Nadzornog odbora, Uprave i višeg rukovodstva Banke za potrebe odlučivanja o postupanju u slučajevima poremećaja likvidnosti;
- procedure i postupke za pribavljanje nedostajućih tekućih sredstava i vremenski okvir u kojem se trebaju poduzeti pojedine aktivnosti (npr. prodaja imovine, uspostavljanje novih linija finansiranja i dr.) u normalnim i stresnim okolnostima;
- identifikaciju, veličinu i pouzdanost svih izvora finansiranja sa naznačenim redoslijedom korištenja u različitim stresnim okolnostima;
- okolnosti koje dovode do primjene mjera iz ovog plana i provođenja istih, te podatke o zaposlenicima Banke odgovornim za provođenje mjera iz ovog plana.
- proces testiranja najmanje jedan put godišnje;
- u slučaju poremećaja likvidnosti, Uprava Banke je u navedenim okolnostima jednom mjesečno dužna informisati Nadzorni Odbor o svim poduzetim mjerama;
- definisanje rizika

b) način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti;

Uprava Banke i Nadzorni odbor su odgovorni za uspostavljanje primjerene strategije likvidnosti, te politika, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti, u skladu sa odobrenom tolerancijom na rizik, kako bi osigurali da Banka održava dovoljnu likvidnost da ispuni svoje obaveze u svakom trenutku.

Izvještavanje Nadzornog odbora banke o rizicima likvidnosti se obavlja kvartalno putem redovnih izvještaja kontrolne funkcije upravljanja rizicima.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO odbor) obezbjeđuje provođenje politika upravljanja aktivom i pasivom Banke, što uključuje i upravljanje rizikom likvidnosti.

Banka ima uspostavljen ALCO odbor koji na redovnim mjesečnim sjednicama prati stanje depozitnih sredstava, plasmana, ispunjavanje obavezne rezerve kod CBBiH, ročnu i deviznu usklađenost izvora i plasmana, kao i ostale pokazatelje koji mogu imati uticaja na održavanje i upravljanje rizikom likvidnosti. Rad ALCO odbora u kojem učestvuje Uprava Banke je definisan Poslovnikom odbora za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO.

Sektor za sredstva i likvidnost je zadužen za upravljanje likvidnošću, donošenje relevantnih internih akata iz oblasti likvidnosti, upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću. U nadležnosti Sektora je i uspostavljanje strategije likvidnosti, kao i plana likvidnosti za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti.

Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom prati likvidnost na dnevnom nivou, dekadnom i mjesečnom nivou, te sačinjava Izvještaj o likvidnosti na mjesečnom nivou, koji dostavlja Upravi Banke i učesnicima ALCO odbora.

Odjel za kontrolu rizika prati pokazatelje likvidnosti, izrađuje stres scenarije koje na kontinuiranoj osnovi dostavlja Upravi Banke i članovima ALCO odbora.

Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja prati usklađenost procesa upravljanja rizikom likvidnosti sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima bankarskog poslovanja, kao i internim aktima Banke, identifikuje propuste i procjeni rizike koji su posljedica neusklađenosti, te procjenjuje efekte izmjene relevantnih propisa na poslovanje Banke.

Interna revizija vrši ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP/ILAAP.

Kriteriji koje banka primijenjuje za izbor značajnih faktora rizika likvidnosti, odnosno izvora finansiranja definisani su matricom rizika u okviru Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima. Pregled ovih faktora rizika prema matrici rizika je dat u tabeli ispod. Prikazani su svi rizici koji su povezani sa likvidnosnim rizicima.

Vrste rizika	Kvantitativni pokazatelji				Kvalitativni pokazatelj	
	Pokazatelj 1	Pokazatelj 2	Pokazatelj 3	Pokazatelj 4	Pokazatelj 1	Pokazatelj 2
Rizik likvidnosti	LCR	ročna usklađenost	koncentracija u izvorima sredstava (isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u Banci)		frekvencija stres testova i rezultati	/
Rizik finansiranja likvidnosti	praćenje omjera Plana za nepredviđene slučajeve	NSFR	/	/	praćenje stabilnosti izvora finansiranja	praćenje prosječnih "stvarnih stopa" odliva depozita
Rizik tržišne likvidnosti	praćenje fer vrijednosti VP u portfoliju banke	broj ponuda na aukcijama, trgovina VP	/	/	praćenje strukture VP prema emitentima	/
Rizik prekomjerne finansijske poluge	omjer finansijske poluge	/	/	/	kvalitet upravljanja pozicijom	praćenje promjene visine aktive banke
Reputacijski rizik	/	/	/	/	prisustvo Banke u medijskom prostoru	praćenje prigovora, događaja operativnog rizika i tužbi protiv banke

Banka određuje značajne valute za potrebe praćenja pozicija likvidnosti i pozicije izvora finansiranja posmatrajući kriterij materijalnosti aktive u datoj valuti (više od 5%).

c) politike i postupke za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti;

Metod mjerenja i projektovanja sadašnjih i budućih novčanih tokova imovine, obaveza i vanbilansnih stavki tokom određenih vremenskih perioda koji Banka koristi odnosi se na plansko dospijeće pojedinih novčanih tokova, usklađeno za očekivanja i posmatrano ponašanje stavki u odgovarajućem historijskom periodu. Organizacioni dijelovi dužni su da planiraju pozicije bilansa stanja, bilansa uspjeha i vanbilansa koje se odnose na njihov djelokrug rada za period od tri godine, sa posebnim osvrtom na narednu godinu.

Banka vezano za plan izvora finansiranja uzimajući u obzir raspoložive izvore na tržištu izvore finansiranja obezbjeđuje putem depozita i manjim djelom putem uzetih kredita – krediti po subordiniranim uslovima od većinskog vlasnika.

Banka prilikom prikupljanja depozita, iste obezbjeđuje putem avista i oročenih depozita. Primarno tržište na kojem Banka posluje je FBiH. Banka je svojim aktivnostima stalno prisutna na tržištu i u skladu sa svojim potrebama stalno je u kontaktu sa značajnim povjericima kako bi u svakom trenutku mogla obezbjeđiti potrebne izvore finansiranja.

Banka je vezano za rizik koncentracije izvora finansiranja postavila parametre za praćenje pozicije, prihvatljiva koncentracija uzimajući u obzir profil banke je 35% isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u banci.

Banka vezano za izvore finansiranja u drugim valutama destimulira iste osim EUR, i kao izvore finansiranja u znatno manjoj mjeri prihvata i druge konvertibilne valute.

Banka vrši obrnuto testiranje plana izvora finansiranja kroz redovne Izvještaje o riziku likvidnosti gdje se procjenjuju maksimalni mogući odlivi ukupnih izvora finansiranja, kao i najvećeg izvora finansiranja koji bi doveli do ugrožavanja ili prekoračenja propisanih minimalnih zakonskih i internih zahtjeva.

Takođe, razvijena je Metodologiju određivanja stabilnosti izvora finansiranja sa ciljem utvrđivanje stabilnih izvora depozita u skladu sa principima tehničke analize, odnosno bazirano na historijskom kretanju stanja depozita po odgovarajućim kriterijima

Banka je definisala interni limit visine vrijednosti LCR pokazatelja od 110%, te se minimalni likvidnosni zahtjevi utvrđuju kao nivo likvidnih sredstva neophodan za održavanje vrijednosti pokazatelja na navedenom nivou. Banka na redovnom mjesečnom nivou vrši stres testiranje navedenog pokazatelja putem scenario analize i analize osjetljivosti pokazatelja, te kalkulacije internog LCR-a, te na taj način vrši procjenu dostatnosti iznosa likvidnih sredstava, kao i adekvatnost postavljenog internog limita za LCR pokazatelj. Banka je uskladila definiciju likvidne imovine sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti.

Banka posjeduje isključivo likvidnu imovinu nivoa 1, te nije određivala dodatne kriterije u za određivanje tržišne vrijednosti likvidne imovine, kao i ograničenja u pogledu koncentracije i drugih karakteristika rizika vezanih za likvidnu imovinu. Također, s obzirom da Banka posjeduje isključivo imovinu nivoa 1, procijenjen je minimum pravnih, operativnih i regulatornih ograničenja za upotrebu likvidne imovine za pokriće novčanih odliva, odnosno ocijenjeno je da je vremenski horizont LCR-a od 30 dana dovoljan za pretvaranje likvidne imovine u direktno upotrebljiva likvidna sredstva.

Banka je identifikovala rizik koncentracije kao značajan kroz Plan oporavka i Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti, te su za isti definisani limiti i ograničenja koja se prate na dnevnom nivou, te redovno analiziraju na sjednicama ALCO, uključujući praćenje potencijalnih gubitaka raspoložive likvidnosti uslijed ove koncentracije.

Banka je kvantifikovala minimalni nivo likvidne imovine koji se smatra adekvatnim za ispunjenje internih likvidnosnih zahtjeva izračunom internog LCR-a, te je na taj način kvantifikovan minimalni nivo likvidne imovine koji se smatra adekvatnim za ispunjenje internih likvidnosnih zahtjeva. Također urađena je projekciju minimalnog nivoa internih likvidnosnih zahtjeva i raspoložive likvidne imovine u odgovarajućim vremenskim periodima, kako u uobičajenim uslovima poslovanja, tako u stresnim uslovima. U nastavku je objašnjena metodologija, kao i prikazani dobiveni rezultati navedenih kalkulacija:

Banka je vezano za upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti prati novčana sredstva i vrši planiranje novčanih tokova na dnevnom nivou. Putem izvještaja u bankarskom softveru prati se unutar dana kretanje priliva i odliva banke. te se obezbjeđuju dovoljna sredstva za pravovremeno izvršenje svih dospjelih obaveza.

U slučaju manjka unutar dnevne likvidnosti o istom se odmah obavještava Uprava te poduzimaju aktivnosti na obezbjeđenju dodatne likvidnosti za izvršenje plaćanja i značajnih obaveza.

Vezano za upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti Banka koristi izvještavanje raspoloživo putem bankarskog softvera za praćenje povlačenja sredstava te obezbjeđenje dovoljnih sredstava za izvršenje svih unutardnevnih obaveza. Banka zbog svoje odluke da se profilira kao „servisna banka“ za institucije, javni sektor i nivoe državne vlasti, drži značajna sredstva u likvidnosnom obliku, te vrši ulaganje u vrijednosne papire države i javnog sektora, Banka nema propisanu eskalaciju u slučaju manjka unutardnevne likvidnosti. Banka u svom poslovanju do sada nije imala propuštenih plaćanja i izvršenja značajnih obaveza.

Organizacioni dio odgovoran za provođenje testiranja otpornosti na stres je Sektor za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za kontrolu rizika, te po provođenju analiza izvještava Nadzorni odbor, Odbor za reviziju, Upravu Banke i ostale organizacione dijelove uključene u proces upravljanja pojedinačnim rizicima (članovi ALCO Odbora).

Rezultati mjesečnih testiranja otpornosti na stres se prezentuju na sjednici ALCO odbora, te razmatraju mjere. U okviru kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije uključeni su rezultati navedenih stres testova.

Dodatno, osim navedenih redovnih mjesečnih testiranja, Odjel za kontrolu rizika provodi stres test LCR pokazatelja – revidiranje pretpostavki iz prethodnog perioda i stres test tržišne likvidnosti. Rezultati godišnjeg stres testa su sastavni dio Izvještaja o rezultatima testiranja otpornosti na stres i Izvještaja o primjeni ICAAP i ILAAP, te se prezentiraju članovima Uprave banke i Nadzornog odbora.

Stres scenariji se zasnivaju na pretpostavkama promjene finansijske aktive i pasive (prilivi i odlivi) koji se dostavljaju od strane Odjela za podršku poslovanju unutar Sektora za poslovanje sa klijentima, te Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom.

ALCO odbor i članovi odbora, izvan redovnih sjednica, aktivno učestvuju u provođenju postupka testiranja na način da Odjelu za kontrolu rizika dostavljaju pravovremeno informacije koje bi mogle imati značajan uticaj na poziciju likvidnosti Banke.

Ovisno od rezultata stres testova, Odjel za kontrolu rizika uz podršku Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom predlažu postupke koje bi Banka mogla poduzeti za smanjenje rizika likvidnosti.

Stres testiranjem likvidnosti Banka periodično identifikuje i procjenjuje rizike osjetljivosti zakonskih i internih propisanih limita i ograničenja vezanih za izloženost Banke riziku likvidnosti na moguće scenarije promjena na strani aktive i pasive Banke koje imaju efekat na stanje likvidnosti.

Kao osnova za provođenje stres scenarija koristi se stanje pozicije likvidnosti iskazano u Izvještaju o ročnoj usklađenosti aktive i pasive (FBA obrasci 4B i 4C), te izvještaju za ratio likvidnosne pokrivenosti (LCR).

Banka također izračunava i NSFR koeficijent na osnovu regulatornih propisa iz segmenta upravljanja rizikom likvidnosti, te propisanog Uputstva za izračun NSFR. Odgovarajući NSFR obrasci se popunjavaju počevši od 31.12.2021. u skladu sa regulatornim zahtjevima.

Dodatno, Banka vrši uporednu analizu likvidnosnih pokazatelja na nivou bankarskog sektora sa vrijednošću pokazatelja za Banku, te se analiziraju značajnija odstupanja, odnosno promjene pokazatelja.

Odjel za kontrolu rizika sprovodi testiranje otpornosti na mjesečnom nivou primjenom analize scenarija i analize osjetljivosti.

LCR i NSFR pokazatelji interne likvidnosti ocjenjeni su kao ključni indikator postojanja dovoljnog nivoa likvidnosti, te se za iste analiza putem analize scenarija odliva po definisanim scenarijima (član 32. Odluke), analize osjetljivosti putem obrnutog stres testa i za potrebe godišnjeg stres testiranja (ILAAP) izračun, te uz stres internog LCR.

Prilikom izrade stres testa koriste se slijedeći ulazni podaci:

- izvještaj o ročnoj usklađenosti aktive i pasive (FBA obrasci 4B i 4C) koji se priprema od strane Odjela za planiranje, finansijski kontroling i izvještavanje,
- izvještaj LCR koji se priprema od strane Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom,
- izvještaj LCR koji se priprema od strane Odjela za kontrolu rizika,
- izvještaj ALM iz izvještajne baze Odjela za planiranje, finansijski kontroling i izvještavanje u kojem se nalaze analitički podaci svih pojedinačnih finansijskih ugovora Banke na strani aktive i pasive, sa podacima o vrsti proizvoda, stanju pozicija, datumu dospjeća depozita, dospjećima pojedinih anuiteta za kreditne proizvode, te ostali relevantni podaci,
- plan realizacija kredita za period od 30 dana koji se dostavlja na mjesečnoj osnovi od strane Odjela za poslovanje sa stanovništvom i Odjela za poslovanje sa privredom (Sektor za poslovanje sa klijentima),
- plan kupovine vrijednosnih papira, te plan novih ugovora o depozitu, odnosno eventualnih prijevremenih raskida ugovora o depozitu sa korporativnim klijentima (Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom i Odjel za poslovanje sa privredom).

Stres scenariji Banke pripremaju se na način da se za pozicije na izvještajni datum u obrascima projiciraju kao promjena zasnovana na očekivanim kretanjima prema informacijama dostavljenim od strane relevantnih odjela, te karakteristika ugovorenog dospjeća pojedinih finansijskih ugovora na strani aktive i pasive.

Definisanje pojedinačnih stres scenarija predmet je sjednica ALCO odbora, te se na istom u skladu sa relevantnim poslovnim kretanjima u Banci definišu novi scenariji specifični za Banku, odnosno postojeći scenariji koji ne posjeduju relevantnost za trenutno poslovanje stavljaju van snage.

Stres scenariji se u zavisnosti od korištenih pretpostavki i metodologije izračuna dijele na scenarije bazirane na analizi scenarija i scenarije bazirane na analizi osjetljivosti.

Na osnovu pretpostavki korištenih u određenom scenariju, projicira se vrijednost slijedećih racija likvidnosti:

- Stanje pojedinih limita iz Obrasca pozicije roče usklađenosti:
 - Ročna usklađenost aktive i pasive sa dospjećima do 30 dana,
 - Ročna usklađenost aktive i pasive sa dospjećima do 90 dana,
 - Ročna usklađenost aktive i pasive sa dospjećima do 180 dana,
- Likvidna sredstva/ukupna aktiva,
- Ukupni krediti/ukupni depoziti (Loans To Deposits Ratio),
- Najveći depozitar/Ukupni depoziti,
- 10 najvećih depozitara/Ukupni depoziti,

- 20 najvećih depozitara/Ukupni depoziti,
- Vrlo likvidna sredstva/Ukupna likvidna aktiva,
- Vrlo likvidna sredstva/A vista depoziti i tekući računi klijenata,
- Vrlo likvidna sredstva/Ukupni krediti.

Vezano za upravljanje rizikom likvidnosti izvještaji koje dostavlja kontrolna funkcija upravljanja rizicima su slijedeći:

- *Izvještaj o riziku likvidnosti* koji uključuje:
 - o simulacija ročne usklađenosti uz standardne pretpostavke,
 - o stres scenariji pozicije ročne usklađenosti prema pretpostavkama definisanim na ALCO komitetu,
 - o obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita ročne pozicije (isplata kredita koja bi dovela do pada pozicije do 30 dana ispod nivoa),
 - o obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita LCR i NSFR (odliv likvidne imovine procjena nivoa koji bi doveo do pada pozicije na navedene nivoe),
 - o efekat primjene svih odredbi člana 33. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti na poziciju LCR i NSFR – scenarij stresnih uslova,
 - o pregled ročne strukture ukupne imovine Banke (*statički i dinamički gap likvidnosti*),
 - o izvještaj o kamatnom riziku,
 - o stres test pozicije deviznog rizika.

Izvještaj se dostavlja Upravi banke i ostalim članovima ALCO odbora na mjesečnoj osnovi. Navedeni pregledi su sastavni dio kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije, koji se prezentuju i usvajaju na sjednicama Nadzornog odbora.

- *Izvještaj o limitima, ciljevima i pokazateljima koje Banka prati u skladu sa: Zakonom i podzakonskim aktima, Poslovnom politikom i strategijom, Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, ostalim internim aktima upravljanja rizicima i Informacijom o subjektima bankarskog sistema FBiH*, dostavlja se mjesečno Upravi banke i kvartalno Nadzornom odboru u sklopu izvještaja kontrolne funkcije.
- *Izvještaj o rezultatima provedenog testiranja Plana za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti* se prezentuje na ALCO Odboru te dostavlja Upravi banke na usvajanje. Izvještaj je sastavni dio godišnjeg izvještaja kontrolne funkcije za potrebe izvještavanja Nadzornog odbora.
- *Izvještaj o rezultatima testiranja otpornosti na stres*, godišnji izvještaj sačinjen u skladu sa zahtjevima Odluke o sistemu internog upravljanja u banci, koji se dostavlja Upravi banke i Nadzornom odboru.

Izvještaji koje dostavlja Sektor za sredstva i likvidnosti (su slijedeći:

- Izvještaj o likvidnosti – izvještaj se dostavlja ALCO odboru i Upravi banke mjesečno,
- Zapisnik ALCO odbora – izvještaj se dostavlja ALCO odboru po održavanju sjednice ALCO odbora.

Dnevni izvještaj o koncentraciji i pokazatelj omjer krediti/depoziti.

d) opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom iz tačke a)

U svrhu obezbjeđenja zakonitog, sigurnog i stabilnog poslovanja Banke, kroz redovno praćenje rizika, efikasnosti i efektivnosti poslovanja Banke, pouzdanosti njenih finansijskih izvještaja i ostalih informacija, te usklađenosti poslovanja Banke sa propisima, internim aktima i načelima i standardima struke, Banka ima snažnu i transparentnu organizacionu strukturu sa jasnom podjelom odgovornosti upravljanja rizikom likvidnosti.

Organizacija funkcije upravljanja rizicima likvidnosti predstavlja homogenu strukturu zajedno sa standardnim ulogama i odgovornostima definisanim kroz okvir upravljanja rizikom likvidnosti, Strategijom i Politikom likvidnosti sa popratnim aktima.

Okvir za rizik likvidnosti Banke sastoji se od sljedeća tri stuba:

- Kreiranje i korištenje konzervativnih scenarija stres testiranja kako bi se osiguralo dovoljno likvidnosti da se ispune sve obaveze u uslovima stresa
- Metrika rizika likvidnosti kao alat za identifikaciju i mjerenje u svrhu praćenja i procjenjivanja rizika likvidnosti
- Kontrola rizika likvidnosti putem limita i indikatora ranog upozoravanja, koji odražavaju odgovarajuće nivoe tolerancije rizika likvidnosti u svjetlu strateškog pravca i sveukupnog apetita za rizikom.

Lista relevantnih pokazatelja rizika, metodologija procjene i nivo internih limita i/ili ciljeva se (najmanje) godišnje utvrđuju u obliku dokumenta Izjava o apetitu za rizik (RAS), koja je predmet usvajanja Nadzornog odbora Banke. RAS je definisan kao najvažniji skup pokazatelja u području upravljanja rizicima koji daje pravac budućeg razvoja poslovanja iz perspektive spremnosti za preuzimanje rizika, a kako bi se ispunili poslovni ciljevi. RAS se sastoji od pojedinačnih mjera rizika po određenoj izloženosti riziku, a za svaku je utvrđen žuti i crveni limit/cilj.

Upravljanje likvidnošću Banke je zasnovano na kontinuiranom planiranju budućih likvidnosnih potreba koje u obzir uzimaju promjene u operativnim, ekonomskim, regulatornim, zakonskim ili ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke uz adekvatno planiranje redovnih i vanrednih novčanih priliva i odliva.

Osnovni cilj procesa upravljanja likvidnošću je održavanje izloženosti likvidnosnom riziku na onoj razini koja Banci omogućava kontinuirano izvršenje obaveza plaćanja u redovnom poslovanju i tokom stresnih uslova bez ugrožavanja vrijednosti pozicija Banke.

Najvažnije aktivnosti procesa upravljanja likvidnošću usmjerene su na obavljanje uobičajenih tržišnih transakcija, u okviru definiranih limita izloženosti riziku, a u skladu s prethodno definiranim planovima te odlukama nadležnih tijela i operativnih funkcija.

e) podatke o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta.

Koeficijent pokrića likvidnosti je omjer koji predstavlja mogućnost Banke da pokrije sve odlive tokom perioda do 30 kalendarskih dana.

Pokazatelj je iskazan kao omjer između likvidnih sredstava i očekivanih neto gotovinskih odliva, uz pretpostavku da omjer iznad 100% osigurava da su likvidna sredstva dovoljna za pokriće neto gotovinskih odljeva procijenjenih u narednih 30 dana.

Obrazac LCR na dan 31.12.2021. godine:

C 76.00.a		Vrijednost/Procenat
		010
IZRAČUNI		
Brojnik, nazivnik, omjer		
010	Zaštitni sloj likvidnosti	545.574
020	Neto likvidnosni odliv	299.545
030	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	182,13%
Izračun brojnika		

040	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivena obveznica izuzetno visoke kvalitete u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođen	545.574
050	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivena obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
060	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivena obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
070	Osigurani odlivi novca	0
080	Osigurani prilivi novca	0
090	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	545.574
100	Vrijednost likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
110	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
120	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
130	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	0
140	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	0
150	"Iznos viška likvidne likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	0
160	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2a u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
170	Odlivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
180	Prilivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
190	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	0
200	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	0
210	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	0
220	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2b u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	0
230	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
240	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
250	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	0
260	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	0
270	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	0
280	Iznos viška likvidne imovine	0
290	Zaštitni sloj likvidnosti	545.574
Izračun nazivnika		
300	Ukupni odlivi	330.110
310	U cijelosti izuzeti prilivi	0
320	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
330	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	30.565
340	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	0
350	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
360	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	30.565
370	Neto likvidnosni odliv	299.545
Stub 2		
380	Zahtjev iz Stuba 2.	

U toku 2021. godine Banka nije zabilježila odstupanja u odnosu na propisane regulatorne zahtjeve, niti u odnosu na interno propisane zahtjeve.

XI Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke

a) podjelu izloženosti prema namjeri ulaganja, uključujući i namjeru ostvarivanja kapitalne dobiti i strateške razloge;

b) pregled korištenih računovodstvenih politika i metoda vrednovanja, uključujući i osnovne pretpostavke i pristupe koji utječu na utvrđivanje vrijednosti, kao i svaku njihovu značajnu promjenu;

c) vrstu, prirodu i iznose izloženosti po osnovu:

1) vlasničkih ulaganja kojima se trguje na berzi,

2) vlasničkih ulaganja kojima se ne trguje na berzi, a koja su u dovoljno diverzificiranim portfolijima i 3) ostalih vlasničkih ulaganja,

d) ukupan realizirani dobitak/gubitak za prethodni period koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja.

Iznos vlasničkih ulaganja na dan 31.12.2021. godine iznosi KM 679/h.

Vlasnička ulaganja u bankarskoj knjizi su klasifikovana sa namjerom držanja na neodređen period, ali u slučaju potrebe ili promjene tržišne cijene može se izvršiti prodaja. Banka iste drži kao rezervu likvidnosti.

U nastavku Banka objavljuje tabelarni prikaz vlasničkih ulaganja po vrsti ulaganja na dan 31.12.2021. godine:

Vrsta ulaganja	Način vrednovanja	Kotira na burzi	Knjigovodstvena vrijednost	Ispravka vrijednosti	(u 000 KM)
					Tržišna vrijednost
Ostale nebankarske institucije	FVOCI	da	394	66	460
Finansijske institucije	FVTPL	da	2.441	-2.245	196
Ostale institucije	FVOCI	ne	10	13	23
Ukupno			2.845	-2.166	679

Banka vlasnička ulaganja klasifikuje kao:

- Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)
- Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL)

Detaljan pregled korištenih računovodstvenih postupaka i metoda vrednovanja može se pronaći u godišnjem Finansijskom izvještaju Banke objavljenom na internet stranici Banke (<https://www.unionbank.ba/finansijski-izvjestaji>)

Banka u 2021. godini nije ostvarila realizovani dobitak/gubitak koji proističe iz prodaje ili zatvaranja po osnovu vlasničkih ulaganja.

XII Podaci i informacije koje se odnose na kamatni rizik u bankarskoj knjizi

- a) izvore ovog rizika, metode i učestalost njegovog mjerenja;
- b) osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju;
- c) promjeni prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama.

Banka izračunava i izvještava o kamatnom riziku odvojeno za sve značajne valute (izloženost u valuti preko 5% bilansa stanja), odnosno za BAM i EUR. Izvještaj o kamatnom riziku i uticaju na ekonomsku vrijednost knjige banke i zaradu se priprema mjesečno za potrebe sastanaka ALCO Odbora, te se isti kvartalno dostavlja Agenciji za bankarstvo u skladu sa odgovarajućom regulativom.

Kamatni rizik (eng. Interest Rate Risk – IRR) je rizik promjene tržišne vrijednosti pozicija bilansa stanja uslijed pomjeranja i promjene oblika krive prinosa. Promjene krive prinosa mogu da imaju negativan efekat na neto prihode od kamate kao i na iznos kamatno-osjetljivih prihoda i troškova, uslijed smanjenja kamatnih marži, koje predstavljaju realan trend u trenutnom okruženju niskih kamatnih stopa. Ove promjene imaju takođe uticaj na tržišnu vrijednost sredstava, obaveza i vanbilansnih stavki, obzirom da buduća plaćanja (i stoga sadašnja vrednost) variraju direktno u proporciji sa promjenama kamatnih stopa. Posljedično, efektivan proces upravljanja kamatnim rizikom kojim se uticaj promene kamatnih stopa na bilans stanja Banke održava u okviru odgovarajućih limita je od ključne važnosti za sigurnost i održivu kreditnu sposobnost Banke.

Stoga, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) upravlja ročnom usklađenošću aktive i pasive, odobrava strategiju investiranja i strategiju pozicioniranja kamatnih stopa, uzimajući u obzir i definisanu sklonost Banke ka rizicima, interno postavljene i regulatorne limite, strategiju Banke za upravljanje likvidnošću (finansiranja), ali i analizu razvoja makroekonomskog okruženja i eventualnih promena u poslovnom modelu Banke.

U cilju ublažavanja izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, Banka primenjuje sledeće:

- Promjena ročne strukture depozita i kredita u cilju zaštite od ove vrste rizika;
- Ostale odluke radi umanjenja kamatnog rizika, u skladu sa preporukama Odbora za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO).

Izloženost riziku kamatne stope Banka procjenjuje simuliranjem kamatnih šokova od 200 baznih poena prema procjenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Pokazatelj kamatnog rizika predstavlja omjer promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige banke i regulatornog kapitala. Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala banke ne bi trebao biti veći od 20%.

Kroz uspostavljen sistem praćenja kvantitativnih indikatora rizika, odnosno RAS Banka je propisala ciljane nivoe kretanja pokazatelja kamatnog rizika, gdje nivo ranih znakova upozorenja iznosi 15%, a nivo poduzimanja korektivnih mjera oporavka iznosi 18%.

U skladu Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom, a primjenjujući princip proporcionalnosti, Banka je uspostavila sistem internog mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi koji obuhvata slijedeće značajne izvore kamatnog rizika kojima može biti izložena, a to su: rizik krive prinosa, rizik osnove i efekat na neto kamatnu maržu.

Rizik krive prinosa (engl. yield curve risk) je rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.

Kako bi se utvrdilo kretanje krive prinosa, primjenjuje se kalkulacija promjena kamatnih stopa na kredite i depozite kroz periode 1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 1 godina, 2 godine, 3 godine i 4 godine, a kao osnova koriste se podaci iz zvaničnih obrazaca Banke za prethodni period. Za svaki od perioda iskalkulisana je prosječna stopa ponderisana iznosom. Konačna stopa za svaki period predstavlja prosjek stope na kredite i stope na depozite. Za period veći od dužine dostupnih podataka, stopa je dobivena korištenjem forecast formule u excelu.

Na ovaj način izračunata kriva prinosa primjenjena je na postojeće neto pozicije iz izračuna standardnog kamatnog šoka, kako bi se dobio omjer kretanja šoka krive prinosa i regulatornog kapitala Banke.

Rizik osnove (engl. basis risk) je rizik kojem je banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.

Kako bi se odredio utjecaj različitih promjena kamatnih stopa koje predstavljaju osnovu za pozicije imovine i obaveza sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost urađena je odgovarajuća kategorizacija, te se za svaku kategoriju kalkuliše uticaj promjena stopa. Dobivene stope kamatnog šoka primjenjene su na postojeće pozicije iz izračuna standardnog kamatnog šoka, kako bi se dobio omjer kretanja šoka krive prinosa i regulatornog kapitala Banke.

Efekat na neto kamatnu maržu pokazuje efekat promjene kamatnih stopa na nivo očekivanih kamatnih prihoda za periode od 3 mjeseca, 1 godinu i 3 godine. Efekat i pretpostavke se računaju, odnosno gdje isto nije moguće daju pretpostavke po stavkama izvještaja kamatnog rizika pojedinačno. Za svaku stavku i posmatrani period se na ovaj način iskazuje očekivana promjena kamatne stope, gdje se za kredite i depozite koristi izračun promjene stopa po osnovu kretanja u historijskom periodu.

U skladu sa Metodologijom interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke i Programom testiranja otpornosti na stres, a u sklopu godišnjeg ICAAP/ILAAP procesa Odjel za kontrolu rizika radi stres testiranje za kamatni rizik prema dva scenarija.

Stres scenario predstavlja propisani kamatni šok od 2%, na stvarna modifikovana trajanja po vremenskim zonama. Modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu izračunato je bazi stvarnih dospjeća kamatonosnih pozicija Banke.

Worst case scenario radi se na način da se za kredite i depozite analiziraju promjene nivoa kamatnih stopa za period od 4 godine, na mjesečnom nivou.

Na svaki posmatrani datum računa se kamatni šok u odnosu na isti period prethodne godine. Najveća promjena kamatne stope se uzima i primjenjuje u scenariju uticaja po pojedinačnim kategorijama za koje je iskazan reprezentativan uzorak, a za preostale pozicije se koriste pretpostavke korištene u osnovnom scenariju. Za pozicije kredita i depozita primjenjuju se ostvareni kamatni šokovi i modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu prema bilansnim stavkama Banke.

U sklopu Izvještaja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a iskazuju se rezultati i primijenjena metodologija stres testa.

XIII Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP

- a) sažet opis ICAAP-a
- b) sažet opis pristupa koje banka koristi za mjerenje, tj. procjenu svih značajnih rizika.
- c.) sažet opis postupka ILAAP-a

Postupak ICAAP-a i ILAAP-a predstavljen je kroz slijedeće faze.

Faza	ICAAP	ILAAP
Procjena materijalnosti rizika	Kapitalno relevantni	Likvidnosno relevantni
Izračun minimalnih regulatornih zahtjeva	Izračun regulatorne adekvatnosti kapitala za rizike iz Stuba 1	Izračun regulatorne adekvatnosti likvidnosti - LCR
Utvrđivanje ukupnih internih zahtjeva	Utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva	Utvrđivanje ukupnih internih likvidnosnih zahtjeva
Stres testiranje	Stres testiranje kapitalno relevantnih rizika	Stres testiranje likvidnosno relevantnih rizika
Uključivanje rezultata u ICAAP/ILAAP	Izračun internih kapitalnih zahtjeva na osnovu rezultata primjenom stres scenarija	Izračun internih likvidnosnih zahtjeva na osnovu rezultata primjenom stres scenarija
Praćenje i izvještavanje	Minimalan kvartalni izračun stopa kapitala uzimajući u obzir interne kapitalne zahtjeve	Minimalan kvartalni stres test likvidnosti prema procjeni internih likvidnosnih zahtjeva

Za sve rizike definisane Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima kao značajne za poslovanje Banke deifinisana je ICAAP/ILAAP relevantnost.

Rb	Vrste rizika	Ocjena značajnosti rizika	ICAAP/ILAAP relevantnost
1	Kreditni rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP/ILAAP
2	Koncentracijski rizik		ICAAP
3	Rizik likvidnosti		ILAAP
4	Rizik finansiranja likvidnosti		ILAAP
5	Rizik tržišne likvidnosti		ICAAP/ILAAP
6	Rizik prekomjerne finansijske poluge		ICAAP/ILAAP
7	Kamatni rizik		ICAAP
8	Operativni rizik (uključuje i pravni rizik i cyber rizik)		ICAAP
9	Tržišni rizik (valutni rizik)		ICAAP
10	Reputacijski rizik	Ostali značajni	ICAAP/ILAAP
11	Rizik eksternalizacije		ICAAP
12	Rezidualni rizik		ICAAP
13	Poslovni rizik		ICAAP
14	Rizik profitabilnosti		ICAAP
15	Rizik kapitala		ICAAP
16	Strateški rizik		ICAAP
17	Rizik usklađenosti		ICAAP
18	Rizik zemlje		ICAAP
19	Valutno inducirani rizik	Neznačajan	/
20	Upravljački rizik		/
21	Rizik ulaganja		/
22	Rizici koji proizlaze iz novih proizvoda		/
23	Rizik namirenja	Nije relevantan za banku	/
24	Političko-ekonomski rizik		/
25	Rizik transfera		/
26	Rizik slobodne isporuke		/
27	Migracijski rizik		/

Podaci koji se odnose na ICAAP

ICAAP komponente čine:

- Upravljanje: upravljanje rizicima čija materijalizacija proizvodi efekte na iznos i stope kapitala.
- Identifikacija rizika: Osnova za upravljanje rizicima je definicija i identifikacija različitih vrsta kapitalno relevantnih rizika. Isti su definisani *Matricom rizika* i identifikirani su kroz godišnju procjenu materijalnosti rizika i kroz proces odobravanja proizvoda.
- Sklonost preuzimanju rizicima: Sklonost preuzimanju kapitalno relevantnim rizicima je dio *Izjave o sklonosti ka preuzimanju rizika* i predstavlja obavezujuće ograničenje za poslovne aktivnosti u pogledu adekvatnosti kapitala.
- Strategija upravljanja rizicima: Banka je usvojila sveukupnu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i postavlja ključne principe za upravljanje svim rizicima relevantnim za poslovanje Banke.
- Mjerenje rizika: Mjerenje rizika obuhvata izračun regulatornih i internih pokazatelja. Testiranje otpornosti na stres čini sastavni dio mjerenja rizika.
- Praćenje rizika: Rizici se prate kroz skup limita. Usklađenost sa limitima prati se i redovno izvještava prema Upravi.
- Izvještavanje i objava o rizicima: Praćenje rizika je obezbjeđeno kroz interne izvještaje, regulatorne izvještaje i javne informacije kroz godišnji i Pillar 3 izvještaj.
- Infrastruktura: ICAAP podržavaju komponente kao što su podaci, sistemska podrška u upravljanju pojedinim rizicima, interni akti i ostala dokumentacija vezana za upravljanje rizicima.
- Dokumentacija: Sve komponente ICAAP-a (proces, modeli) su adekvatno dokumentovani.

Banka izračunava ukupne interne kapitalne zahtjeve sabiranjem internih kapitalnih zahtjeva za sve rizike ocjenjene kao značajne. Minimalan iznos internih kapitalnih zahtjeva ne može biti manji od stope ukupnih minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtjevima 14.5% (12%+2.5%).

Banka izračunava ukupne kapitalne zahtjeve prema osnovnom i stres scenariju. U izračun kapitalnih zahtjeva uključuju se rezultati stres scenarija, u skladu sa metodologijom izračuna definisanom u Programu testiranja otpornosti na stres.

Za sve pojedinačno značajne rizike Metodologijom interne procjene kapitalne i likvidnosne adekvatnosti Banke i Programom testiranja otpornosti na stres definisan je kvantitativni tretman rizika. Ostali značajni rizici i rizik poluge podrazumjevaju iznos internih kapitalnih zahtjeva u iznosu od 10% regulatornog kapitala.

Kreditni rizik

Kao metodu stres testiranja kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik Banka koristi izračun stresiranjem vrijednosti postojećeg standardiziranog pristupa po osnovu prelaska u lošije kategorije u skladu sa istorijskim kretanjem PD parametra i primjenom VAR 99% na ostvarene stope, dok se za izloženosti za koje je kategorija određena putem rejtinga koristi pretpostavka pogoršanja istog.

Izračun se vrši uz pretpostavku zadržavanja stope za kategorije za koje se primjenjuju stope 0%, 100% i 150% s obzirom na specifičnosti ovih kategorija kod kojih kategorisanje nije pod uticajem PD stope, odnosno ne postoji mogućnost ponderisanja sa većom stopom od postojeće.

Za kreditne izloženosti u ostalim kategorijama koristi se pretpostavka da će određeni dio izloženosti koji se kalkuliša primjenom PD stope na visinu ukupne izloženosti uslijed ulaska u status default otići u odgovarajuću kategoriju sa većim ponderom.

PD stopa kalkuliše se po svakoj homogenoj skupini po osnovu podataka o istorijskom kretanju određivanjem stope koja korespondira VaR-u 99%. Dobivene vrijednosti PD uvećavaju se za vrijednost makroekonomskih faktora dobivenih analizom korelacije između ostvarenih PD stopa i makroekonomskih pokazatelja: GDP (bruto domaći proizvod), indeks potrošačkih cijena i kretanje nivoa nezaposlenosti.

Putem analize utvrđeno je da je stepen korelacije za PD pravnih lica najjači sa GDP-om, a za fizička lica sa iskazanim stopama nezaposlenosti. U stres testiranju interne stope LCR-a primjenjuju se ovako preračunate stope PD i makroekonomski faktori, čime se iskazuje efekat kreditnog rizika za interne likvidnosne zahtjeve Banke.

Valutni rizik

Banka za stres test internih kapitalnih zahtjeva za pokriće valutnog rizika posmatra promjenu kursa stranih valuta za period prethodnih 6 godina (posmatrani historijski period je 6+1 godina). Na svaki datum unutar navedenog perioda posmatranja uzima se promjena u vrijednosti kursa, u odnosu na isti period prethodne godine. Analiza se provodi sa ciljem procjene eventualne potcjenjenosti valutnog rizika uslijed primjene standardizovanog pristupa.

Interni kapitalni zahtjev za pokriće valutnog rizika računa se na način da se svaka otvorena devizna pozicija pomnoži sa svojim odgovarajućim kursnim šokom. Suma rezultata daje efekat na finansijski rezultat banke za svaki radni dan u posmatranom historijskom periodu i VaR analizom se određuje maksimalni historijski iznos gubitka uz nivo pouzdanosti od 99%, što predstavlja najveći gubitak po svakoj pojedinačnoj valuti primjenjeno na otvorenu poziciju.

Kretanje valutnih kurseva je posljedica varijacije različitih makroekonomskih faktora, kao što su GDP, kamatne stope, CPI, industrijska proizvodnja, politička stabilnost, stopa nezaposlenosti i drugih. Kretanje bruto domaćeg proizvoda pruža signal nosiocima ekonomskih politika i centralnim bankama o ekspanziji, odnosno kontrakciji nacionalne ekonomije što utiče na odluke o količini novca u opticaju, te time i kretanju kurseva valuta. CPI (indeks potrošačkih cijena) mjeri inflaciju, odnosno rast cijena robe i usluga u ekonomiji, a što ima direktni uticaj na količinu novca u opticaju, time i valutni kurs.

U stres testiranju kapitalnih zahtjeva za pokriće valutnog rizika uzete su u obzir projekcija kretanja GDP-a, te CPI-a odgovarajućih ekonomija, te je izračun urađen uz pretpostavku da veća procentualna ekspanzija određene ekonomije, te rast CPI dovodi do jačanja valute te zemlje.

Operativni rizik

Kao opcije testiranja otpornosti na stres, Banka je izabrala opciju koju EBA daje u svom metodološkom dokumentu (2018 EU- Wide Stress Test Methodological Note), a to je podjela na Rizike ponašanja i Ostale operativne rizike.

Kod pristupa Rizik ponašanja (conduct risk) izvršena je analiza petogodišnjih historijskih podataka o prijavljenim događajima operativnog rizika u kategorijama: interne prevare i aktivnosti i klijenti, proizvodi i poslovne prakse.

Kod Rizika ponašanja, Banka je primjenila stopu od 2.

Za materijalne događaje, Banka primjenjuje stopu stopu od 1,15. Kao materijalni događaji smatraju se događaji koji su proizveli gubitak za Banku u iznosu od 1% regulatornog kapitala.

Sve navedene stope definisane su u navedenom EBA dokumentu.

Kod pristupa Ostali operativni rizici, izvršena je analiza petogodišnjih historijskih podataka o ostalim događajima operativnog rizika kategorizovanih u preostale kategorije operativnog rizika: Izvršenje

isporuka i upravljanje procesima, Prekid u poslovanju i pad sistema, Materijalni gubici i štete i Eksterne prevare i aktivnosti i Odnos prema zaposlenima i bezbjednost na radnom mjestu. Kod pristupa Ostali operativni rizici, izvršena je kvantitativna procjena razine očekivanih gubitaka od ostalih operativnih rizika, gdje je korištena stopa od 1,5.

Kod kvantitativne procjene za Ostale operativne rizike, u bazi prijavljenih događaja, nema događaja čiji je gubitak materijalan za Banku.

Za svaku kategoriju izvora rizika, utvrđuje se priroda odnosa između makroekonomskih uslova i gubitaka operativnog rizika, kojom se navodi očekivana cikličnost gubitaka operativnog rizika (procikličnost ili veći gubici u snažnoj ekonomiji) nasuprot kontracikličnosti ili većim gubicima u slaboj ekonomiji).

Analizom pojedinih kategorija može se doći do slijedećih zaključaka:

- Za kategoriju klijenti, proizvodi i poslovna praksa i pravne događaje očekuje se korelacija s ekonomijom, te se može očekivati povećanje iskazanih gubitaka u ekspanzivnim makroekonomskim uslovima samim rastom obima transakcija,
- Za kategoriju internih prevara i aktivnosti - rizik od prevare je veći kada finansijska tržišta rastu. Nadalje, opasnost se može povećati i u nepovoljnim okolnostima, gdje u slučaju da se očekuje smanjenje radne snage, isto može uzrokovati da se pojedini zaposleni odluče za prevare, te promoviraju nemaran rad.
- Za kategoriju isporuke, izvršenje i upravljanje procesima nagli pad tržišta ili velika volatilitnost na finansijskim tržištima obično povećava obim trgovine, što može dovesti do povećanja gubitaka izvršenja.
- Kod kategorije eksterne prevare i aktivnosti - prevare s kreditnim karticama su više zastupljene kada je potrošnja velika, odnosno ekonomija je u ekspanziji. Pored toga, kada stopa nezaposlenosti raste incidencija eksternih prevara raste.
- Za preostale tri kategorije makroekonomske promjene u pravilu nemaju efekat na iste.

Uzimajući u obzir navedeno, te da su 4 kategorije za koje se može očekivati korelacija sa makroekonomskim aktivnostima najzastupljenije, očekivani gubici uvećavaju se za očekivani rast ekonomske aktivnosti iskazan kroz stopu rasta bruto domaćeg proizvoda.

Koncentracijski rizik

Banka za stres test zahtjeva za kapital po koncentracijskom riziku koristi indeks sektorske koncentracije. Izračun je baziran na smjernicama za izračun HHI indeksa propisanim podzakonskim aktima FBA vezanim za ICAAP.

Kamatni rizik

Izloženost riziku kamatne stope u osnovnom scenariju Banka procjenjuje simuliranjem kamatnih šokova od 200 baznih poena prema procjenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Stres scenario rađen je na način da su za kredite i depozite analizirane promjene nivoa kamatnih stopa za period od 5 godina, na mjesečnom nivou. Na svaki posmatrani datum izračunat je kamatni šok u odnosu na isti period prethodne godine, a uz primjenu VaR 99% određen je nivo zahtjeva za stresni scenarij.

Najveća promjena kamatne stope je uzeta i primjenjena u scenariju uticaja po pojedinačnim kategorijama za koje je iskazan reprezentativan uzorak, a za preostale pozicije su korištene pretpostavke korištene u osnovnom scenariju. Za pozicije kredita i depozita primjenjeni su ostvareni kamatni šokovi i modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu prema bilansnim stavkama Banke.

Prilikom izračuna u obzir se uzimaju i očekivanja vezana za promjenu nivoa kamatnih stopa iskazana u zvaničnim projekcijama, kako za lokalno tržište, tako i za šire područje za koje je vezana ekonomska aktivnost posebno u vidu izvora fondova, te matica banaka.

S tim u vezi posebno se posmatraju očekivanja u promjeni referentnih kamatnih stopa, prvenstveno EURIBOR-a.

Ukoliko očekivanja pokazuju tendenciju zadržavanja nivoa kamatnih stopa na postojećim nivoima ili blagi rast, bez značajnijih promjena u ostvarenim prinosima na aktivu, odnosno pasivu, ista se ne uzimaju u kalkulaciju, s obzirom da rezultati dobiveni stres testiranjem obuhvataju dovoljno veliki raspon promjene kamatnih stopa i stresnih okolnosti.

Rizik tržišne likvidnosti

Osnovni scenarij za rizik tržišne likvidnosti podrazumijeva pretpostavku naplate vrijednosnih papira po nominalnoj vrijednosti, čime bi se efekat na kapital odnosio na stavku iskazane fer vrijednosti koja bi u skladu sa navedenim bila svedena na 0.

Stresni scenarij za ovaj rizik podrazumijeva da se prilikom izračuna u obzir uzimaju i očekivanja vezana za promjenu nivoa kamatnih stopa iskazana u zvaničnim projekcijama, kako za lokalno tržište, tako i za šire područje za koje je vezana ekonomska aktivnost. U stresnom izračunu uzima se pretpostavka rasta nivoa kamatnih stopa na vrijednosne papire za 2%, što bi dovelo do promjene fer vrijednosti vrijednosnih papira.

Prilikom izračuna zadržava se postojeća metodologija koja nivo kamatnih stopa dobiva na osnovu održanih aukcija u posljednjih 12 mjeseci u slučaju da nema aktivne trgovine, te za nedostajuće ročnosti (ročnosti za koje nije bilo aukcija) vrši interpolaciju po osnovu ostvarenih ročnosti. Sve naveden stope po ročnostima se uvećavaju za 2%, te tako dobivena razlika fer vrijednosti dobivena metodom diskontovanja novčanih tokova predstavlja iznos stresnog scenarija.

Smanjenje vrijednosti imati će efekat na visinu internih kapitalnih zahtjeva kroz gubitak od smanjenja fer vrijednosti, te dobiveni iznos predstavlja iznos izloženosti Banke riziku, odnosno u preračunu kapitalnih zahtjeva Banka treba da održava 12% od iznosa za pokriće rizika.

Dodatno se posebno posmatraju očekivanja u promjeni referentnih kamatnih stopa na prinose obveznica povezanih ekonomija, te referentne stope, prvenstveno EURIBOR.

Ukoliko očekivanja pokazuju tendenciju zadržavanja nivoa kamatnih stopa na postojećim nivoima ili blagi rast, bez značajnijih promjena u ostvarenim prinosima na aktivu, odnosno pasivu, ista se ne uzimaju u kalkulaciju, s obzirom da rezultati dobiveni stres testiranjem obuhvataju dovoljno veliki raspon promjene kamatnih stopa i stresnih okolnosti.

Podaci koji se odnose na ILAAP

ILAAP komponente čine:

- Upravljanje: upravljanje likvidnošću i upravljanje rizikom likvidnosti
- Identifikacija rizika likvidnosti: Osnova za upravljanje rizikom likvidnosti je definicija i identifikacija različitih vrsta rizika likvidnosti. Isti su definisani *Matricom rizika* i identifikirani su kroz godišnju procjenu materijalnosti rizika i kroz proces odobravanja proizvoda.
- Sklonost preuzimanju rizika likvidnosti: Sklonost preuzimanju rizika likvidnosti je dio *Izjave o sklonosti ka preuzimanju rizika* i predstavlja obavezujuće ograničenje za poslovne aktivnosti u pogledu razmatranja likvidnosti.

- Strategija upravljanja rizikom likvidnosti: Strategija se oslanja na sveukupnu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i postavlja ključne principe za upravljanje rizikom likvidnosti.
- Mjerenje rizika likvidnosti: Mjerenje rizika obuhvata izračun regulatornih i internih pokazatelja. Testiranje otpornosti na stres čini sastavni dio mjerenja rizika likvidnosti.
Na minimalno godišnjoj osnovi Odjel za kontrolu rizika provodi testiranje Plana finansiranja u kriznim situacijama, te stres testiranje u izračunu internih likvidnosnih zahtjeva.
Na mjesečnoj osnovi provodi se testiranje pozicije likvidnosti za sve scenarije koji su ALCO odborom definisani kao relevantni za poslovanje Banke.
- Praćenje rizika likvidnosti: Rizik likvidnosti se prati kroz skup limita. Usklađenost sa limitima prati se i redovno izvještava prema Upravi.
- Izvještavanje i objava o riziku likvidnosti: Praćenje rizika likvidnosti je obezbjeđeno kroz interne izvještaje, regulatorne izvještaje i javne informacije kroz godišnji i Pillar 3 izvještaj. Izvještavanje se radi od strane Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom i Odjela za kontrolu rizika.
- Upravljanje likvidnošću: Upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću je odgovornost Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom. Ovo podrazumjeva uspostavu redovnog plana finansiranja, kao i razvoj planova finansiranja u kriznim situacijama.
- Infrastruktura: ILAAP podržavaju komponente kao što su podaci, sistemska podrška, interni akti i ostala dokumentacija vezana za okvir upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti.
- Dokumentacija: Sve komponente ILAAP-a (proces, modeli) su adekvatno dokumentovani.

Kao ILAAP relevantni rizici identifikovani su rizik likvidnosti, rizik finansiranja likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik finansijske poluge i reputacijski rizik.

Interne likvidnosne zahtjeve Banka prati kroz LCR koeficijent, koji predstavlja kratkoročni (30-dnevni) omjer pokrivenosti likvidnošću.

Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom na mjesečnom nivou izračunava koeficijent likvidnosti LCR za potrebe regulatornog izvještavanja. Odjel za kontrolu rizika minimalno kvartalno radi paralelni izračun, na osnovu kojeg je na nivou Banke obezbjeđena kontrola ispravnosti pojedinačnih elemenata LCR koeficijenta.

Prvi korak u procesu stres testiranja je izračun interne stope LCR-a, koja služi kao osnov za provođenje stres testiranja.

Kao bazu za izračun internog LCR-a Banka koristi postojeću strukturu LCR izvještaja gdje se za svaku kategoriju po osnovu iskazanih kretanja utvrđuju iskazane historijske stope odliva.

Kombinovanjem navedenih stopa sa stopama propisanim od strane regulatora dobiva se interna LCR stopa, gdje se za prilive računa dodatno smanjenje priliva po osnovu iskazanih prosječnih PD stopa, dok se odlivi uvećavaju po osnovu prosjeka iskazanih kretanja u proteklom periodu.

Izračun prosječnih kretanja odliva kalkuliše se na osnovu mjesečne promjene, odnosno periodu koji odgovara horizontu izračuna LCR-a.

Za prethodno utvrđene prosječne interne stope se kod priliva (stopa PD) dodjeljuje ponder 0, odnosno kod odliva (prosječno kretanje u prethodnom periodu) ponder 1.

Stresirani interni LCR dobiva se stresiranjem pojedinačnih kategorija i to na slijedeći način:

- Rezerve kod Centralne banke – stres minimalnom stopom PD 0.1%, te iznosom ograničenja priliva visokolikvidnih sredstava uslijed kretanja finansijske poluge u stresnim uslovima,
- Imovina jedinica lokalne samouprave – pretpostavke iz stres testa rizika tržišne likvidnosti – prodaja ispod nominalne vrijednosti/smanjenje fer vrijednosti u odgovarajućem iznosu,

- Stope priliva – stresirane PD stope sa VaR 99%,
- Stope odliva – stresirane historijske stope odliva sa VaR 99%.

Razvoj internog LCR modela predstavlja preispitivanje i sagledavanje uzajamnog djelovanja rizika finansiranja likvidnosti i rizika tržišne likvidnosti, te objedinjuje povezane rizike na likvidnost (rizik tržišne likvidnosti – direktan efekat na HQLA, rizik finansiranja likvidnosti - efekat se evidentira kroz prosječne stvarne historijske stope odliva depozita i kreditni rizik – efekat se iskazuje kroz očekivane prilive koji uzimaju u obzir prosječnu stopu neizmirenja obaveza).

Za stope odliva depozita provodi se analiza korelacije sa kretanjem odgovarajućih makroekonomskih faktora, te ukoliko se utvrdi postojanje značajne veze efekat istih se uključuje u izračun.

XIV Podaci i informacije koje se odnose na neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu

a) knjigovodstvena vrijednost neopterećene (nezaložene) i opterećene (založene) imovine;

Vrste imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost opterećene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost neopterećene imovine
Dati krediti		348.842.850,32
Ulaganja u dužničke instrumente		197.848.572,91
Ulaganja u vlasničke instrumente		679.080,11
Ostalo		

- b) strukturu opterećene (založene) imovine, prema vrsti imovine, uz posebno navođenje promjena nakon posljednje javne objave;
Banka nema opterećene (založene) imovine
- c) strukturu opterećene (založene) imovine unutar bankarske grupe;
Banka nema opterećene (založene) imovine
- d) opisne informacije o utjecaju njenog poslovnog modela na nivo opterećenosti i važnosti opterećenja za njen model finansiranja;
Banka nema opterećene (založene) imovine
- e) o prekomjernom osiguranju kolateralom, odnosno o slučajevima kada je vrijednost imovine date u zalog veća od knjigovodstvene vrijednosti sredstva;
Banka nema opterećene (založene) imovine
- f) opis općih uslova ugovora o osiguranju kolateralom koji su sklopljeni radi osiguranja obaveza banke
Banka nema opterećene (založene) imovine
- g) ostale informacije koje su važne za procjenu njene opterećene imovine.
Banka nema opterećene (založene) imovine

XV Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolateral

a) kreditna kvaliteta izloženosti razvrstana u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka;

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Očekivani kreditni gubici	Nivo kreditnog rizika 2	Očekivani kreditni gubici	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubici
1. Novčana sredstva	478.285	490	0	0	0	0
2. Finansijska imovina po amortizovanom trošku	324.738	1.814	23.158	1.443	15.333	6.403
3. Finansijska imovina kroz račun dobiti i gubitka	196		0		0	
4. Finansijska imovina FVOSD	198.698		0		0	
5. Ostala finansijska potraživanja	623	5	26	1	86	84
Ukupno	1.002.540	2.309	23.184	1.444	15.419	6.487

b) kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita;

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti
1. Ukupni krediti pravna lica	147.809	22.384	14.249	184.442
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	0	0	0	0
1.2. B Vađenje ruda i kamena	6.282	178	13	6.473
1.3. C Prerađivačka industrija	57.184	3.090	7.342	67.616
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0	0	0
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0	0	0
1.6. F Građevinarstvo	6.244	3.900	1.607	11.751
1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	44.203	5.451	675	50.329
1.8. H Prijevoz i skladištenje	3.581	2.105	166	5.852
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	311	1.053	0	1.364
1.10. J Informacije i komunikacije	0	0	0	0
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2.418	0	0	2.418
1.12. L Poslovanje nekretninama	2.974	2.714	0	5.688
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3.491	1.757	4.445	9.693
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	0	0
1.15. O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	5.992	0	0	5.992

1.16. P Obrazovanje	15	0	1	16
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	767	28	0	795
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	0	2.035	0	2.035
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	14.347	73	0	14.420
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo	176.246	634	982	177.862
2.1. Opća potrošnja	63.597	233	852	64.682
2.2. Stambena izgradnja	112.233	298	130	112.661
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	416	103	0	519
3. Ukupni krediti	324.055	23.018	15.231	362.304

c) kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti;

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubici
Restruktuirane izloženosti	0	0	1.004	834

d) promjenama stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda

000' KM	Početno stanje 01.01.2021	Novi nekvalitetni krediti	Oporavak	Naplata	Računovodstveni otpis	Trajni otpis	Krajnje stanje 31.12.2021
Pravna lica	9.851	5.113	0	-550	-164	0	14.250
Stanovništvo	976	176	-50	-109	0	0	993
Ukupno	10.827	5.289	-50	-659	-164	0	15.243

e) podatak o ukupnom iznosu kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.

R.br.	Partija	Naziv	Oznaka vrste stečene materijalne imovine	Knjigovodstvena vrijednost stečene materijalne imovine na dan 31.12.2021.	Akumulirano umanjenje stečene materijalne imovine na dan 31.12.2021.	Datum evidentiranja stečene materijalne imovine u knjigama (dd/mm/yyyy)
1.	1029999900689565	BAMBI D.O.O. DRUŠTVO ZA POSREDNIŠTVO	OST	1	1	30.09.2019
2.	1025169900643392	ŠIPAD FOJNICA D.O.O.	PNP	1	1	07.05.2015
3.	1027099900194622	SEAD MAJDANČIĆ	SNK	1	1	30.12.2013
4.	1028429900642744	RADUŠA-DRVO D.O.O.	SNK	1	1	27.04.2015
5.	1029999900694803	SPP MEŠIĆ HAMID	SNK	1	1	24.12.2019
6.	1029999900697131	KRAJINA METAL	PNP	21.460	21.460	14.02.2020
7.	1029999900674433	FEKRY D.O.O. USTIKOLINA U STEČAJU	PZ	1	1	31.12.2020
UKUPNO				21.466	21.466	